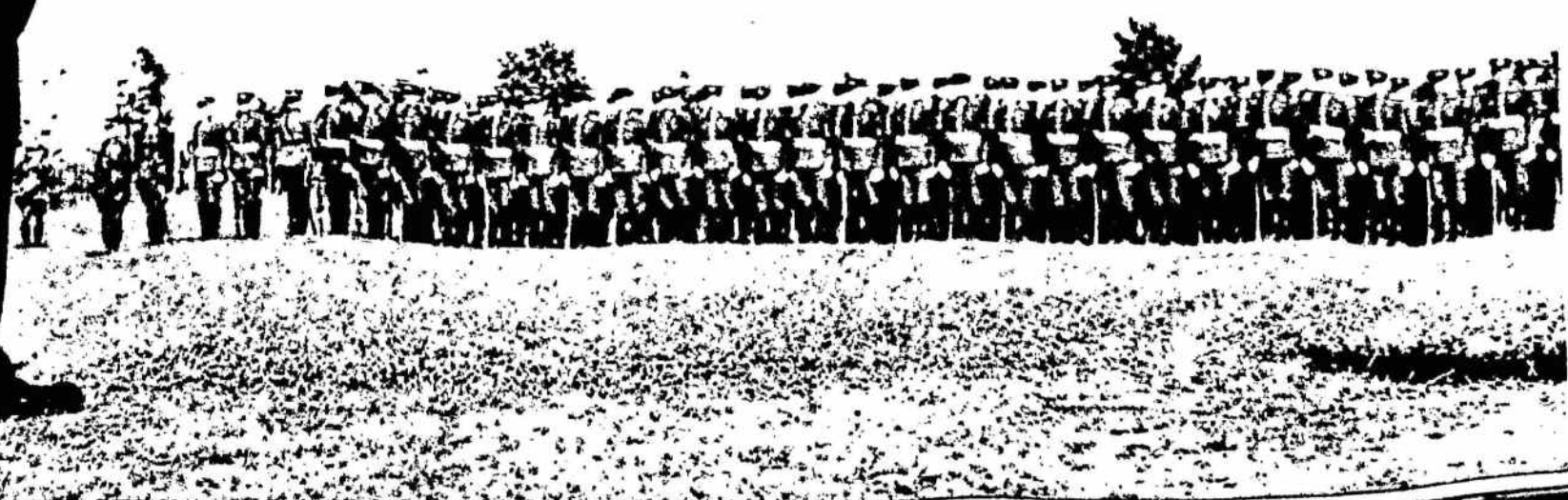

PHOTO
BISHOP
1952

THE KAROLIS

*Respublikos Prezidentas
Antanas Smetona kariuo-
menės, savanorių kūrėjų ir
šaulių, jaunimo, ūkininkų
ir darbininkų tarpe.*

VYRIAUSIAS VADAS IR KARIUOMENĖ

Rugpiūčio mėn. 10 d. Respublikos Prezidentui ir Vyriausiajam Ginkluotų Pajėgų Vadui Antanui Smetonai suėjo 65 metai amžiaus. Tai reikšminga sukaktis ne tik asmeniniame Vyriausiojo Vado gyvenime, bet ji turi didelės reikšmės ir visai lietuvių tautai ir visoms mūsų krašto ginkluotoms pajėgoms, nes Respublikos Prezidentas Antanas Smetona savo ilgamete valstybine veikla yra neatskiriamai susijęs su mūsų tauta ir su mūsų kariuomene: be Jo vardo ir darbų įvertinimo negalima imtis rašyti šio šimtmečio Lietuvos ir mūsų kariuomenės istorijos. Iš visų mūsų tautinių veikėjų Antanas Smetona yra stambiausia atgijusios Lietuvos figūra ir ryškiausia asmenybė mūsų valstybiniame gyvenime. Todėl ir suprantama toji didelė reikšmė Vyriausiojo Vado amžiaus sukakties, kuri minima mūsų spaudoje ir visame krašte. Šia proga kalbėti apie Respublikos Prezidento Antano Smetonos gyvenimo eigą netenka, nes ji mums visiems yra gerai žinoma. Čia tenka tik bendrais bruožais nurodyti Jo tautinius ir valstybinius darbus ir paryškinti Vyriausiojo Vado nuolatinį didžiulį dėmesį, kurį Jis skiria mūsų krašto ginkluotosioms pajėgoms.

Respublikos Prezidento Antano Smetonos visi tautiniai ir valstybiniai darbai gilia vaga eina į vieną tikslą - tautos laisvės ir nepriklausomybės iškovojimą, o šią brangiausią vertybę atkovojo — į jos išlaikymą. Jo tautinė veikla prasidėjo dar tais niūriais laikais, kai, pasak poeto Antano Baranausko, rusai mums anei rašto, anei druko neleido turėti. Tai buvo bene tamsiausia lietuvių tautos rusinimo gadyne. Antanas Smetona jau pačioje jaunystėje pasireiškia kaip apsisprendęs, savarankiškas, aiškus ir tvirtas lietuvis. Jis pasipriešina gimnazijos vyresnybės lietuvių mokleivių rusinimo akcijai, nors pačiam už tai ir tenka skaudžiai nukentėti: jis buvo išvarytas iš gimnazijos su „vilko bilietu“. Tai didelė bausmė, tačiau ji Antano Smetonos kovos dvasios ne tik nesužlugdė, bet ją dar labiau užgrūdino. Ir nuo to laiko iš eilinio mokleivio nuolatos auga tautos laisvės kovotojas, jos žandintojas, jos veiklos derintojas, o baigęs aukštuosius teisių mokslus, iš karto tampa pirmaeilium mūsų tautinės kovos vadu.

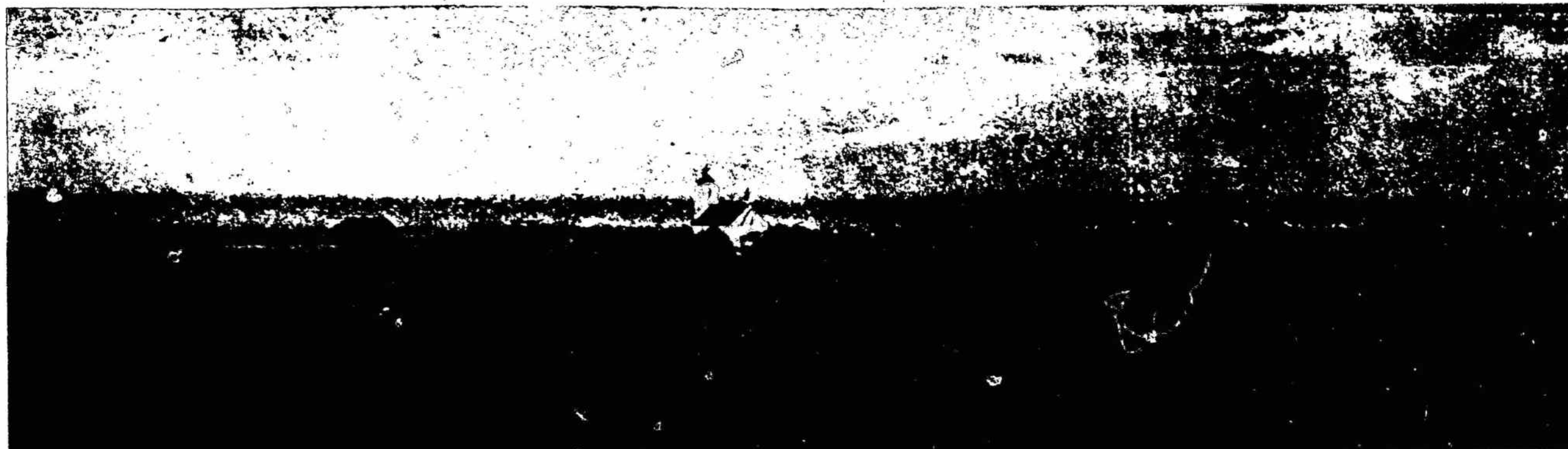
Prieškariniais laikais Antanas Smetona, raštu ir gyvu žodžiu, lietuvius skatina organizuotis, jis skiepija aišką tautinę sąmonę ir kraštą ruošia nepriklausomam gyvenimui.

Bet kad tauta greičiau išeitų į savarankišką nepriklausomą gyvenimą, ji turi būti vieninga ir visomis jėgomis privalo veržtis į tikslą. Todėl Antanas Smetona ir imasi skleisti bei ugdyti tautos vienybės idėją. Jis įsakmiai pabrėžė, jog mūsų viršiausias tikslas yra telkti tautinės pajėgos taip ir taikinti jos taip, kad darbe neprieštarautų vienos kitoms, kad, iš vieno šalimais eidamos, netrukdytų vienos kitų. Karo pradžioje Jis dar aiškiau mūsų tautą šaukia vienybėn, tardamas: „*Liaukimės buvę šakoti ir netalpūs, ir gerai apsidairę išvysime turį daugiau bendrų, negu skirtingų ypatybių, nors skelbiamės ir per daug primygę brėžiame įvairiomis srovėmis plaukią. Dabar yra atėjusi valanda visoms srovėms viena vaga tekėti ir parodyti tautinė individualybė*“. Tuo pačiu metu Antanas Smetona pirmasis iškėlė nepriklausomos Lietuvos valstybės atstatymo idėją ir pats ryžtingai, drąsiai ir nesvyruodamas vadovavo tos idė-

Nr. 33 (1053)

1939 m. rugpiūčio 17 d.

Lėno ežeras ir bažnytkaimis

A. Naruševičiaus nuotr.

jos įgyvendinimui. Jis skelbė, kad lietuvių tauta nebeprenori grįžti Rusijos valdžion, kuri neleido augti ir plėtotis atbundancei Lietuvos samonei, nebeprenori pakliūti ir naujon kienu nors galion, kuri naudotų mus savo reikalams. Lietuvių tauta nori būti laisva ir savo rankomis, kad ir kitų padedama, atstatyti nuniokotą Lietuvą. Anų laikų sąlygomis tai buvo nepaprastai drąsi mintis, drąsus šūkis į nepriklausomybę. Tada dar ne daug kas tikėjo, kad po Didžiojo karo audros Lietuva galės būti nepriklausoma. Bet Antanas Smetona giliai tikėjo tautos nepriklausomybės idėja ir visus skatino ja tikėti. Jis rašė: „Reikia tikėti... reikia tikėti, jog Lietuva ir visi jos gyventojai bus išvaduoti ir savo akimis išvys laisvą Lietuvą, kaip atpildą už vargus ir už tą skurdą, kurio žiaurusai karas yra atnešęs. Nusiminimas bei nusivylimas gadiną savybės santarą ir mažina išvermę. Reikia tikėti ne vien dėl to, kad būtų lengviau kentėti, bet dėl to, kad yra pamato tam tikėjimui. Lietuvių suvažiavimas Vilniuje, Lietuvos Taryba — tai pirmieji būsimojo išsivadavimo ženklai“.

Jo gilus tikėjimas Lietuvos nepriklausomybe darė tai, kad Antanas Smetona tapo mūsų tautos išsivadavimo kovų ir žygių siela, Jis tapo centrine ašimi, aplink kurią grupavosi mūsų visuomeninės srovės ir visa tauta. Jis nuo 1905 metų ligi šių laikų vadovauja svarbiausiems mūsų tautos darbams. Antanas Smetona buvo Didžiojo Vilniaus Seimo vicepirmininkas, Vilniaus lietuvių konferencijos organizatorius ir vicepirmininkas, Lietuvos Tarybos pirmininkas ir Pirmasis Lietuvos Respublikos Prezidentas. Nuo 1926 metų pabaigos Jis visą laiką stovi mūsų tautos ir valstybės priešakyje, kaip Respublikos Prezidentas ir Vyriausias Ginkluotų Pajėgų Vadas. Respublikos Prezidento Antano Smetonos skelbiama ir ugdoma tautos vienybės idėja mūsų krašte turi didelio pritarimo. Jeigu vienybė mūsų tautai buvo reikalinga visados, tai juo labiau ji reikalinga šiais laikais, kai aplinkui siaučia audringa tarptautinių sąmyšių jūra, grasanti taikai ir ypačiai mažų tautų laisvei. Ir tauta netolsta nuo vienybės idealo.

Juo labiau mums lengva išlaikyti vienybę, kadangi valstybės priešakyje tebestovi tos vieningumo idėjos kūrėjas ir ugdytojas Antanas Smetona. Jo didelis valstybinio darbo patyrimas, jo nesumažinamas politinis autoritetas, jo milžiniški valstybės atstatymo

Respublikos Prezidentas A. Smetona ilsisi savo tėviškėje (irstosi Lėno ežere)

ir tautos laisvės išlaikymo darbai turi mus visus jungti po Lietuvos vienybės vėliava į vieną tikslą, kuris yra Lietuvos laisvė ir nepriklausomybė.

Šitą aukščiausią visos tautos idealą mums padeda išlaikyti mūsų tautos vienybė ir mūsų lietuviškas ginklas. Bet ir ginklas yra galingas tik vieningos tautos rankose. Tą tiesą mums jau ne kartą savo kalbose ir raštuose yra pabrėžęs Respublikos Prezidentas Antanas Smetona. O Jo kalbų ir raštų didžioji dalis yra kaip tik ir skirta mūsų valstybės ginkluotosioms pajėgoms — kariuomenei ir Šaulių Sąjungai. Antanas Smetona mūsų krašto ginkluotomis pajėgomis ėmė uoliai rūpintis jau pačioje nepriklausomybės pradžioje. Jis gerai suprato, jog tautos laisvės žodį tik kalavijas galės padaryti gyvu valstybės kūnu. Todėl jis ir tarė, kad nieko nereikia tautos teisė, jeigu jos neparemia tautos kalavijas.

Kurdamas Lietuvos nepriklausomybę, Antanas Smetona daugiausia pasitikėjo ir rėmėsi ginkluotomis pajėgomis. Jis priėmė pirmąją savanorių priesaiką ir juos išlydėjo į kautynių laukus. Antanas Smetona visą laiką sielojosi mūsų jaunos kariuomenės valstybės gynimo žygiais ir jų sėkmingumu, pats dažnai lankydavosi karinėse įstaigose, guodė sužeistuosius ir stiprino kariuomenės moralę. Tai buvo nepriklausomybės karo metais. Bet ir šiam karui pasibaigus, Respublikos Prezidentas Antanas Smetona visados aukštai

Respublikos Prezidentas A. Smetona su žemės ūkio ministru Kriščiūnu lanko Sūduvos ūkininkus

vertino ginkluotų pajėgų reikšmę krašto gyvenime. Jis kiekviena proga skiepijo mintį, jog tvirčiausias Lietuvos nepriklausomybės laidas yra gerai paruošta sava kariuomenė. Todėl Jis visą laiką rūpinosi geru kariuomenės apginklavimu ir jos moralinių savybių ugdymu. Jis lietuvių karių dažnai stato pavyzdžiu visai tautai. Jis tautiečius skatina būti vieningais ir drausmingais, ragina kariškai auklėtis, nes visa tai stiprina mūsų ginkluotas pajėgas. Respublikos Prezidentas

Respublikos Prezidentas A. Smetona, vasarodamas tėviškėje, mėgsta pasikalbėti su senaisiais apie praeitus laikus

Antanas Smetona todėl ir sako: „Visokiariopas karinis mokymas yra didelė priemonė tautai auklėti. Mūsų kariuomenės ir mūsų šaulių paskirtis yra tvirtinti lietuvių ir lietuviškos būdą. Jis yra tikriausias tautos atsparumo laidas. Kariškai auklėtis, rodos, nereikia vien kariškai rikiuotis, vaikščioti, mokėti vienokį ar kitokį ginklą vartoti, nors tai gal svarbiausia. Kariškai auklėtis yra, sakyčiau, kareiviškų dorybių įsiimti: drąsos, ryžto, vikrumo, ištvermės ir, kas svarbiausia, drausmės kiekviename žygyje ir darbe“. Karinis tautos auklėjimas, Antano Smetonos žodžiais, turi pasireikšti visur ir visomis kryptimis, pradedant jaunuolių auklėti šia prasme iš mažens. „Mūsų priaugančioje kartoje — sako Antanas Smetona — dar nėra išnykę baimė ir nenoras tarnauti kariuomenėje. Kad tų ydų nebeliktų, reikia visomis progomis aiškinti per mokyklas ir per visokias draugijas, kurios tik susiduria su prieaugliais, kad atlikti karinę prievolę yra ne tik naudinga, bet ir didelė garbė. Mūsų vaikai reikia auklėti taip, kad jie džiaugdamies lauktų to meto, kada jiems teks būti kariais. Lietuviai privalo būti geri kareiviai ir ištikimi Tėvynės sargai. Argi galėtų būti kitaip, kai mūsų tautos ženklas yra baltasis raitelis, Vytiš? Kad būtume jo verti, telkimės apie jį vieningai“.

Respublikos Prezidentas Antanas Smetona mūsų visuomenei kariuomenę stato kaip didelės svarbos

gyvenimo mokyklą. Jis sako: „Jokia kita, tariant simboliškai, šeima, kaip kariuomenė, nėra taip žymi ir didi, ir nesveria tiek mūsų tautos gyvenime. Kariuomenė ne tik saugo ir gina mūsų Tėvynės ribas, ne tik auklėja ir ruošia ginklo galiai mūsų jaunimą, ji taip pat neša aukštai iškėlus ir kultūros švyturį. Dėl to jai mes turime labai daug pagarbos ir daug vilties joje dedame“. O kad kariuomenė galėtų tinkamai atlikti savo uždavinius Antanas Smetona iškelia jos vispusiško stiprinimo būtinumą. Jis nurodo: „Mūsų krašto saugumo laidas yra kariuomenė, dėl to jai paveda tauta kariškai auklėti sveikiausių ir stipriausių jaunimo pajėgų, dėl to jai aprūpinti skiriama didžiausia išdo pajamų dalis. Tačiau remti saugumą vien ginklo galia būtų per maža: jai turi padėti ir derintis mūsų kultūros gyvenimo pajėgos — visuotinis švietimas su visokio laipsnio mokyklomis, geros susisiekiimo priemonės, pramonė, prekyba ir žemės ūkis. Skirstant pajamas, tenka aprūpinti ir šios kultūros sritys. Kariuomenę stipriname tiek, kiek leidžia mūsų krašto lėšos“.

Tačiau, kad kariuomenė būtų morališkai pajėgi, ji turi įeiti į glaudžius santykius su visa tauta, kitaip sakant, tarp kariuomenės ir visuomenės neturi būti jokių spragų, o atvirkščiai — privalo būti darnumas, nes ir kariuomenė ir visuomenė vienodai turi tarnauti valstybės saugumo reikalui. Todėl Antanas Smetona ir nurodo, jog valstybės saugumo reikalais ir ginkluotų krašto pajėgų stiprinimu privalo rūpintis visi piliečiai, visi gyventojų sluoksniai. Jis griežtai paneigia gyventojų tarpe pasitaikančias klaidingas nuomones, kuriomis abejojama, ar verta mažoms valstybėms stiprinti, ugdyti ir iš viso turėti savo ginkluotas pajėgas. Jis tokiems klaidotikiams primena 1918-1919 metus, kada mūsų kariuomenė įrodė jos būtinumą, kaipo laisvės apgynimo sąlygą. „Audringoje žmonijos jūroje kartais nuskęsta didi laivai, o maži išsigelbėja, jei gerai iriasi ir gerai suka vairą“ — sako Antanas Smetona. Mūsų visuomenę Jis skatina nepasiduoti klaidingoms nuomonėms, visą laiką budėti ir remti kariuomenę ir šaulius. Jis sako: „Žmonės, kurie abejoja ginkluotų pajėgų reikalingumu, vieni neišmano saugumo reikalo, ir gal jo neįvertina, kiti, nenorėdami, kad mūsų tautos laisvė gyventų, skleidžia mummyse nerimą ir stumia mus nusiminiman. Priešingai, mūsų krašto saugumu turi rūpintis visi ir visuose mūsų tautos sluoksniuose. Apsauga tikrai atseina brangiai, bet laisvė mums dar brangesnė, ir jai negaila jokių aukų“.

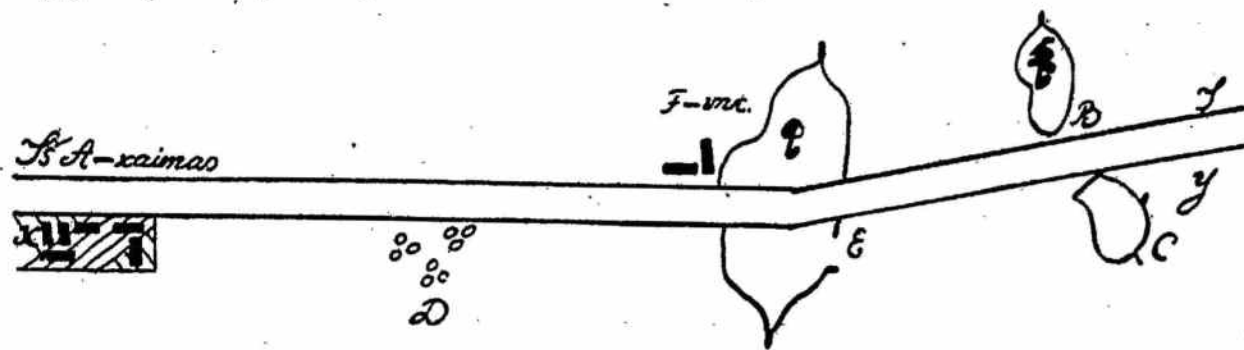
Atmetęs paminėtas klaidingas mintis, Respublikos Prezidentas Antanas Smetona nurodo, jog mums reikalinga ne tik kariuomenė, bet reikia ir visą tautą paruošti karui. Jis rūpinasi, kad krašto gynimo reikalams tarnautų ir jiems galėtų būti panaudotos visos tautos jėgos. Jo manymu, visa mūsų tauta priešui turi būti kietas, neįveikiamas kumštis. Todėl visuotinį tautos parengimą nepriklausomybės gynimui Antanas Smetona laiko vienu rimčiausių ir svarbiausių valstybės uždavinių. Jis visur skelbia nesugriaunamą tiesą, kad juo stipresnė tauta, juo labiau ji pasiruošusi sutikti pavojų, tuo stipresnė jos laisvė, tuo tikresnis jos rytojus. Šia prasme Respublikos Prezidentas ne tik kariuomenės vadovybei, bet ir visų žinybų viršininkams yra pareiškęs, jog „visi jie turi vesti krašto saugumo mintį raudona gija per visus savo darbus“.

Daug, labai daug mums įsidėmėtinų minčių Respublikos Prezidentas Antanas Smetona įvairiomis progomis yra pareiškęs krašto saugumo ir tautos ka-

Sunk. kulk. skyrininko veiksmai užimant išėties ribą pulti

Šaulių kuopa su s. k. būriu, pradėdama artėti iš A-kaimo, jau žinojo, kad prieš smulkūs daliniai kasa apkasus B ir C-aukštumose, apie 2-3 km nuo A-kaimo. Šaulių kuopos branduolys ir du s. k. sustojo D-krūmuose, saugos patruliai pasiekė E — aukštumą, antrasis šaulių būrys ir 1 priskirtinis s. k. yra F-vienkiemyje (rodo). (Žiūr. brėž. 1 nr.).

Antrojo šaulių būrio vadas, gavęs įsakymą iš kuopos vado, pasiūkė skyrininkus, kartu ir s. k. skyrininką į E-aukštumą prie kelio ir įsakė:

1. Priešas ginasi B ir C-aukštumose. Jo du lengv. kulk. pastebėti užimant ugniavietę B-aukštumoje prie atskiros eglės. Prieš atskirų šaulių apkasai yra B-aukštumos piet. pakraštyje (rodo).

2. Mūsų šaulių būrys užims išėties ribą pulti E-aukštumoje, kairiau kelio (rodo).

3. S. k. skyriaus uždavinys — pasirengti šaudyti prieš abu lengv. kulk. ir šaulių apkasus. S. k. ugniavietė E-aukštumoje prie kelio (rodo).

4. Šaulių būrys puls atskiros eglės kryptimi, kuri yra B-aukštumoje. Pirmasis puolimo tikslas B-aukštuma (rodo).

5. Kaimynai: iš dešinės puls mūsų kuopos du būriai, iš kairės — vienas būrys (rodo).

6. Išėties ribai užimti 30 minučių laiko. S. k. į ugniavietę pastatyti ir puolimo pradžia bus duotas ženklas.

7. Ryšiai: pradinė mano vadovietė E-aukštumoje prie lapuoto medžio. Vėliau kilnosis su trečiuoju skyrininku būrio puolimo kryptimi (rodo). S. k. valdysiu skydeliais.

8. Antrojo šaulių būrio šovinių tiekietė ir s. k. vežimėlis yra F-vienkiemyje. E-aukštumos ryt. pakraštys prie kelio — pirmo puolimo tikslas.

9. Kuopos sužeistųjų surinkimo vieta ir lauko virtuvė yra A-kaimo, gi pasiekus pirmą tikslą, bus F-vien-

rinimo reikalais. Mūsų Vyriausią Ginkluotų Pajėgų Vadą su mūsų kariuomenę riša tamprūs saitai. Tie saitai siekia pirmąsias nepriklausomybės gynimo dienas ir jie nenutraukiamai tęsiasi ligi šių dienų. Per ilgąmetį valstybės vadovavimo laikotarpį Jis įteikė kardus šimtams ir tūkstančiams į pirmąjį laipsnį pakeltųjų karininkų, Jis lankėsi beveik visų pulkų didesnėse šventėse ir beveik visi kariuomenės pulkai iš Jo rankų yra gavę savo vėliavas. Tad Respublikos Prezidentas Antanas Smetona yra glaudžiai susijęs su gražiosiomis mūsų kariuomenės tradicijomis. Jis ir skatina tas tradicijas gilinti, plėsti, tobulinti, kaskart daryti prasmingesnėmis ir reikšmingesnėmis. Kariuomenė už tai ir jaučia savo Vyriausiojo Vado karinę dvasią, o tas karių jausmas užtikrina, jog ir kritiškiausiais momentais Lietuva įstengs apginti savo laisvę ir garbę.

K. Vainys

kiemyje. Kada eiti maisto pasiimti, bus pranešta vėliau.

Įsakymą pakartoti! Vykdyti!

S. k. skyrininkas gautą įsakymą pakartoja, neaiškumus išsiaiškina ir pagal būrio vado laikrodį nustato savąjį. Skyrininkui iš uždavinio žinoma, kad išėties ribai užimti skirta 30 minučių laiko, s. k. į ugniavietę pastatyti ir ugnį atidengti bus pranešta vėliau. Tad skyrininkas, skaičiuodamas laiką, prieina išvados, kad laiko pakanka, bet vis tik reikia veikti greitai, nes išėties ribą reikia užimti slaptai, o dabar diena, gerai matosi, todėl ilgiau užtruks. Jis tuojau įsako sekėjui 1 nr., kuris su juo buvo atvykęs pas būrio vadą, pranešti taikytojui 2 nr., kad pareigūnai s. k. nuimtų nuo vežimėlio ir s. k. skyrių atvestų prie E-aukštumos į artimiausią uždangą (rodo). S. k. vežimėlis ir vežėjas lieka F-vienkiemyje. Skyrininkas tuo laiku vyksta susipažinti su vietove ir žvalgyti s. k. ugniavietes. 2 nr. s. k. skyrių atveda į nurodyto rajono artimiausią uždangą. Čia 1 ar 2 nr. nr. praneša skyrininkui, kad skyrius atvyko. Skyrininkas išrinko s. k. ugniavietę. 1 ir 2 nr. nr. skyrininkas iššaukia sutartinu ženklu — išskėsdamas rankas į šalis, orientuoja juos vietovėje, nurodo prieš lengv. kulk. ir šaulių apkasus ir supažindina su s. k. duotu uždaviniu. Taip pat jis nurodo jau išrinktą ir paženklintą s. k. ugniavietę ir įsako parengti uždangoje s. k. šaudymui. Skyrininkas, rodydamas pareigūnams taikinius, turi būti tokioje padėtyje, kurioje bus statomas s. k. šaudant. Visuomet reikia stengtis, kad s. k. galėtų šaudyti tik iš padėties gulom. S. k. pastatytas gulom visuomet priešui sudarys mažesnę taikinį, negu klupščiom arba sėdom. Skyrininkas, rodydamas taikinius, pradžioje nurodo bendrą kryptį, vėliau įsako žiūronus prisidėti prie akių ir sekti nurodomus taikinius. Kadangi 2 nr. neturi žiūrono, tai vykdamas pas skyrininką uždavinio gauti, turi nešti optinį taikytuvą, kurio pagalba greičiau surandami taikiniai. Išžiūrėjęs į taikinius su žiūronais, reikalinga vėliau ir paprastomis akimis taikinius nurodyti ir surasti. Kadangi prie s. k. ir pas kaimynus tolimacio nėra, tai skyrininkas kartu su 1 ir 2 nr. nr., sprendžia atstumus iki taikinių iš akies. 1 ir 2 nr. nr. atstumus nusprendus ir pranešus, skyrininkas pats sprendžia ir išvadoje nustato galutinius atstumus. Pav.: atstumas iki prieš lengv. kulk. yra 1300 m ir iki šaulių apkasų — 1100 m. Puolimo metu anksčiau surasti prieš taikiniai gali pradingti ir atsirasti naujų, todėl skyrininkas turi pasiskirti kautynių lauke keletą žyminių, kurių pagalba galėtų greičiau nurodyti naujus taikinius. Skyrininkas paskiria taikinių lauke du žyminius: 1) eglė ir 2) krūmas. Atstumus iki prieš taikinių ir žyminius jis užsirašo savo knygelėje.

Skyrininkas turi nurodyti sekėjui nr. 1 sekimo lauką, pav.: nuo kelio iki B-aukštumos šiaur. pakraščio (rodo). Į sekimo lauką turi įeiti prieš taikiniai, kuriuos šaudo s. k. Skyrininkas nurodo sekėjui sekyklą, iš kurios jis galėtų kuo geriausiai matyti ir sekti priešą. Renkant sekyklą atsižvelgiama į vietovę ir vėją. Vėjas, pūsdamas iš šono ar priešakio, neša dūmus į priešingą pusę, ir ten būdamas sekėjas nieko negalėtų sekti ir matyti, tad sekyklai vieta s. k. šone, iš kurio pučia vėjas.

Skyrininkas įsako 2 nr., jei pats nebuvo atlikęs, parengti s. k. ugniavietę. Skyrininkas įsako ir kitiems pareigūnams, kad jie, reikalui esant, s. k. ugniavietę padėtų įrengti. Puolant s. k. ugniavietės vieta kas-tuvėliu tik išlyginama, kad s. k. būtų galima lygiai ir tvirtai pastatyti. Jei šaudymo lauke s. k. dengtų krū-mokšniai ar žolės, tai paskirti vieną pareigūną su kir-veliu juos pragenėti. Skyrininkas turi nepamiršti įsa-kyti tiems pareigūnams, kurie rengs s. k. ugniavietę, reikalingus įrankius išsiimti dar tebesant uždangoje. Dienos metu rengiant s. k. ugniavietę, visus darbus at-likti kuo slapčiausiai, kad nė vieno pareigūno neatsar-gus judesys neišduotų paties s. k. 3 ir 4 nr. nr. už-dangoje parengia s. k. šaudymui: pastato s. k. kojas reikalingoje padėtyje, uždeda optinį taikytuvą, pastato taikiklį, prirakina garų žarną, sutepa judomąsias dalis ir patikrina jų veikimą, įpila vandens, jei nebuvo įpilta, užtaiso s. k. uždangoje, jei netoli jį reikalinga traukti į ugniavietę ir t. t. Taip pat s. k. esant uždangoje, sky-rininkas nurodo taikytojui, kuris yra jau grįžęs, koki taikinį šaudyti, koks taikyklis, kiek šovinių, ar spies-tinę, ar skleistinę ugnį atidengti. Pavyzdžiui, skyri-ninkas komanduoja:

„Pasirengti šaudyti priešo lengv. kulk., 13-ka, 100 šūvių spiečiant...!“

Taikytojas šią komandą kartoja ir parengia s. k. šaudymui. Žodžiu, s. k. ugniai paleisti ruošiamoji ko-manda atiduodama uždangoje. Taip pasirengiama s. k. esant uždangoje ir tik pradėsiant šaudyti pirmąjį tai-kinį.

Baigus visus parengiamuosius darbus uždangoje ir parengus s. k. ugniavietę, būrio vadas įsako atidengti ugnį į priešo lengv. kulk. Tada skyrininkas moja vie-na ranka šaukdamas s. k. į ugniavietę. S. k. greitai ir slaptai pastatomas į ugniavietę tokioje padėtyje, kad tik aušintuvas kyšotų virš keteros. S. k. tvirtai pa-stačius ir užtaisius, skyrininkas komanduoja:

„Ugnis!“

nes ruošiamoji komanda jau yra atiduota s. k. esant už-dangoje. Taikytojas pradžioje šaudo į taikinį spies-tine ugnimi, smūgiais po 30—40 šūvių. Dabar skyri-ninkas, sekėjas ir taikytojas ypač turi sekti šaudomą taikinį ir stebėti kulku kritimus. Sekėjas, matydamas mažus kulku neprilėkimus, praneša:

„Mažas neprilėkimas!“

Skyrininkas komanduoja:

„Aukščiau, sklaidant per kulkosvaidį, 150 šūvių — ugnis!“

Taikytojas, pakartojęs komandą, skirtą šovinių skaičių leidžia smūgiais po 40—50 šūvių. Tarp smū-gių turi būti kuo trumpiausios pertraukos. Pertraukų metu skyrininkas turi ugnį korektuoti ir taisyti paklai-das. Perėjimas prie kaunamosios ugnies turi būti grei-tas ir staigus. Atsiminti, kad priešas, pajutęs ilgą įsi-šaudymą, gali pasprukti. Ypatingą dėmesį kreipti nuo taikinio pasirodymo iki pirmojo šūvio paleidimo. Pa-sirodžiusį priešą reikia per trumpiausią laiką sunaikinti ir patiems pasislėpti. Priešą sunaikinus arba šalinant pasitaikiusią didesnę kliūtį, s. k. reikalinga paslėpti — nutraukti į uždangą ir ten visus trūkumus pašalinti. Laikė šaudymo išgirdus skyrininko komandą:

„Slėptis!“

tuoju s. k. nutraukti į uždangą arba iš s. k. aukštesnės padėties pereiti į žemesnę padėtį. Jei s. k. senąjį tai-kinį sunaikina ir tuo pačiu akimirksniu pasirodo nau-

jas taikiny, tai pats skyrininkas turi s. k. greitai nu-taikyti į jį ir komanduoti kaunamąją ugnį.

Taikinys — kulkosvaidis šaudomas sklaidant pla-tumon apie 213 m į šonus nuo kulkosvaidžio ir 100 m gilumon, šiuo atveju sukant sklaidomąjį ratuką dau-giau kaip per vieną dalmenį. Į taikinius 800 m atstu-me, jei taikiny ir kritimai gerai matyti, šaudome tik spiestine ugnimi, be sklaidos gilumon. Virš 800 m tai-kiniai šaudomi sklaidant platumon ir gilumon. Vienu s. k. toliau nešaudoma, kaip 1500 m, nes didesniuose atstumuose sunku pastebėti kulku kritimai ir maži kliu-dymų galimumai.

Atidengus s. k. ugnį, sunaikinus priešą ir paslėpus s. k. į uždangą, pratimas tuo ir baigiamas.

Išvada.

S. k. skyrininkas, vykdamas pas būrio vadą gauti uždavinio, turi pasiimti su savim vieną pareigūną — ryšininką. Jis su būrio vadu turi gerai uždavinį išsi-aiškinti ir jį suprasti. Visuomet reikia atsiminti, kiek laiko — minučių skirta uždaviniui įvykdyti. Skyrinin-kas turi mokėti gerai išžvalgyti ir išrinkti nurodytame rajone s. k. tinkamiausią ugniavietę. S. k. ugniavie-tę parengti slaptai, kad priešas nepastebėtų iš žemės ar oro sekimo punktų. Skyrininkas nurodytame ra-jone turi numatyti s. k. keletą atsarginių ugniaviečių, kad tuo nebūtų priverstas pasilikti tik vienoje vietoje. Visi pareigūnai turi būti gerai išmokyti s. k. atnešti slaptomis priegomis į ugniavietę. Nepamiršti paskirs-tyti sekimo laukus tarp paskirų pareigūnų. Pareigūnai, kurie tuo laiku neturi ką veikti prie s. k., paskiriami sekti priešą. Skyrininkas turi susidaryti bendrą prie-šo vietovės vaizdą. Svarbesnius jos punktus turi pa-vadinti būdingais daiktų vardais — žymniais. Jis turi mokėti greitai priešą surasti, jį nurodyti ir tiksliai at-stumus iš akies iki jo spręsti. 3 nr. pareiga uždangoje parengti s. k. šaudymui. Prieš atidengiant s. k. ugnį, 2 nr. turi gerai žinoti taikinį, jei reikalinga įsišaudymo tašką ir mokėti greitai nuo įsišaudymo pereiti prie kau-namosios ugnies. Per šaudymą ypač reikia sekti savo kariuomenės dalinius, kad jie nepakliūtų į s. k. ugnį ir išlaikytų griežtą ugnies drausmę. Skyrininkas turi būti savarankiškas ir sveikai galvodamas rodyti savo ryž-tingą veiklą.

Kpt. Čerka

ŽIEMIŲ AMERIKOS KARIUOMENĖ. Pačiose Žemių Amerikos Jungtinėse Valstybėse laikomi 36 pėst. pulkai, 9 šarvuotųjų rinktinės, 12 kavalerijos pulkų, 2 mechanizuotos ka-valerijos pulkai, 24 lauko artilerijos pulkai, 18 kranto artilerijos pulkų (iš jų 5 zenitinės artilerijos) ir 99 aviacijos eska-drilės. Daugelis šių dalių suvesta į didesnius junginius ir su-daro 9 pėst. ir 3 kavalerijos divizijas.

Ties Panamos perkasu yra 2 pėstininkų pulkai, 1 lauko artilerijos batalionas, 2 kranto artilerijos pulkai ir 11 aviaci-jos eskadrilių.

Havajų salose laikomi 4 pėst. pulkai, 1 tankų kuopa, 3 lauko ir 5 kranto artilerijos pulkai, 13 aviacijos eskadrilių.

Filipinų salose laikomas 1 pėst. pulkas, 2 kranto artilerijos pulkai, 5 aviacijos eskadrilės ir iš vietos gyventojų suda-ryta milicinė „Filipinų skautų“ divizija.

Mažiausias igulas turi: Porto-Rikas — 1 pėst. pulką ir Aliaską — 1 pėst. batalioną.

Šiuo laiku reguliariaje kariuomenėje tarnauja 12.760 kari-ninkų ir 165.000 kareivių.

Be reguliarių kariuomenės, dar yra tautinė gvardija. Jungtinėse Valstybėse jos dalys suvestos į 18 pėst. ir 4 ka-valerijos divizijas, iš viso gvardijoje yra 83 pėst. pulkai, 18 tankų kuopų, 62 lauko ir 24 kranto artilerijos pulkai, 19 aviaci-jos eskadrilių.

Havajų salose ir Porto-Rike laikoma po 2 pėst. tautinės gvardijos pulkus.

NEPABŪGDAVO STIPRESNIŲ PRIEŠO JĖGŲ

J. psk. Bolius Juknevičius gimė 1896 m. balandžio 7 d. Aneliavos dvare, Pagirių vl., Ukmergės aps. Savanoriu į Lietuvos kariuomenę stojo 1919 m. kovo 7 d. į Pagirius drauge su kitais 6 vietiniais vyrais.

Pirmasis svarbesnis j. psk. B. Juknevičiaus žygis buvo netoli Ramygalos N vienkiemy (pavadinimo neprisimena). Atspėjamu nuo tarnybos laiku trys kareiviai: j. psk. Juknevičius, eil. Nugaras (iš Siesikų) ir eil. Grigorevičius eidami pakelėje sutiko seną moterėlę, kuri paaiškino, jog beveik visas vienkiemis esąs užimtas bolševikų. Kareiviai iš karto nenorėjo tikėti, bet netrukus, įėję į trobą, pro langą pastebėjo esančius 4 bolševikus. Nė kiek nedelsdamas, j. psk. Juknevičius pagriebė šautuvą ir 2 bolševikus kliudė. Likusieji du paspruko. Pasirodo, vienkiemy bolševikų ir daugiau būta. Išgirdę šūvius, atbėgo apie 18 bolševikų ir apsupo trobą, kurioje buvo 3 mūsų jau minėti vyrai.

4. pėst. pulko
j. psk. B. Juknevičius

J. psk. Juknevičiaus įsakyti, visi subėgo į trobos aukštą gintis nuo priešo. Priešas, matydamas neįveiksias ir, be to, nežinodamas tikrosios mūsų jėgos, pradėjo geruoju kalbinti, kad pasiduotų. Bet mūsų visi ryžosi gintis iki paskutiniųjų. Vyrai laikėsi apie valandą. Pastebėję mūsų pavojų, vietiniai žmonės ir piemenukas (ar pusbernis) nubėgo į Ramygalos dvarą, kur stovėjo mūsų kuopa (4. pėst. Mindaugo pulko 5. kuopa). Kuopos dalis atėjo pagalbon ir bolševikai buvo išblaškyti: 2 buvo nukauti ir 6 paimti nelaisvėn.

Vasarą, dar neprasidėjus rugiapiūtei, j. psk. Juknevičius su 12 kareivių Gegužinėj ėjo lauko sargybą. Iš pakeleivio patyrė, kad vakare pulsią bolševikai. Puolimo laukta, bet nesulaukta. Vėliau, pavakarėj, vėl gauta žinių, kad netolimam miškely, prie kelio, stūkso kulkosvaidis ir prie jo yra 4 bolševikai, ir kad ryt rytą įvyks smarkus bolševikų puolimas. J. psk. Juknevičius, norėdamas tikrai įsitikinti šiuo pranešimu, ryžosi pats vienas viską išžvalgyti. Savo pavaduotojui eil. Liužinui davė atitinkamus nurodymus, o pats, sulaukęs nakties, šliaužė priešo link. Naktis buvo labai tamsi, bet rami. Po geros valandos j. psk. Juknevičius priėjo priešo pozicijas ir jas gerai ištyrė.

Puolant bolševikus Polavydų dvare, j. psk. Juknevičius buvo sužeistas į koją. Sužeidimo metu nieko neprisimena. Menąs tik, kai vienas bolševikų, ma-

tydamas jį sužeistą, pasakė kitam: „Tam jau tikrai bus gana kariauti“. Be to, j. psk. Juknevičius šrapnelio buvo sužeistas ir į dešinę ranką. Sužeistas bandė pasiekti savuosius. Pakelėje sutiko kareivį, kuris lietuviškai suriko: „Stok! Kur eini?!“. Atsakė esąs sužeistas. Tada tariamas mūsų kareivis pridėjo prie pėties šautuvą. Laimingai j. psk. Juknevičius suspėjo jį anksčiau nušauti. Pasirodė, tai buvo mūsų pasiveręs bolševikas. Ligoninėj išgulėjo visą mėnesį. Pasveikęs vėl grįžo į frontą.

J. psk. Juknevičiaus narsumą rodo ir toks atsitikimas. Buvo Velykos. Kiekvienas kareivis fronte svažoja apie namiškius, pyragą ir margučius. Mūsų stovėjo Šėtoje, o bolševikai Pagiriuose. J. psk. Juknevičius pasiryžo vienas nueiti į savo tėviškę ir aplankyti motiną. Aneliavos apylinkės jam gerai iš mažens pažįstamos, taigi atėjo niekieno nepastebėtas. Dvare užė muzika ir skambėjo dainos: bolševikai linksminosi. Priėjęs prie gimtojo namelio lango, pasibeldė ir tyliai pasakė: „Mama, leisk. Tai aš, Bolius“. — „Prapuolei, sūneli“, — sako motina, — „Dvare 3 armos ir pilna bolševikų“. Juknevičius nuramino motiną, paviešėjo, pasiėmė švarių skalbinių, margučių ir laimingai grįžo pas savuosius.

Vaduoklėje (už Pagirių) bolševikai buvo suėmę nemaža pasiaukojusių vietinių žmonių, kurie padėdavo mūsų kariams. Vrš. Adamonis (iš Pakščių), kurio buvo suimti tėvai, pasiūlė vyrams išvaduoti saviškius. Puolimas pavyko. Vyrai puolė su granatomis ir durtuvais. J. psk. Juknevičius ir šiame žygyje pasižymėjo.

Be to, Juknevičius dalyvavo Radviliškio fronte prieš bermontininkus, taip pat Ukmergės, Panevėžio, Musninkų, Dauguvos ir kt. frontuose. Už narsumą apdovanotas Vyčio kryžiumi. Dabar gyvena ir dirba gautame iš valdžios 12 ha 36 a ūkyje, Bukonyse, Panoterių valsčiaus, Ukmergės aps. Priklauso vietos šaulių būriui.

Vyčio kryžiumi apdovanojimo lape šiaip apie jį rašoma: „4 kuopos skyrininkas Bolius Juknevičius 1919 m. liepos 8 d. ties Beverna buvo pasiūstas išžvalgyti priešais esantį mišką. Žvalgybos metu susitiko su dviem priešo žvalgais, kurių vieną nukovė, o kitą paėmė į nelaisvę. Liepos 9 d. ties Tutonių ir Kantarių km., esant dideliame rūkui ir vykstant smarkiam šaudymui, jis su 3 kareiviais nuėjęs gerai ištyrė šaudančiojo priešo jėgas“.

E. Spiridavičius

(Žiūr. „Kario“ Nr. 32)

Žodžiai buvo per daug aiškūs. Žvejys atskaitė atsigabentą sumą. Anzelmas greit sužėrė juos į save, o jūrininkui burbtelėjo: „Duok jiems prekes“. Jis dar kartą pažiūrėjo į Vilių. Prieš save matė jaunuolį, kuris turėjo plačius pečius ir aštrias akis. „Praėjusią naktį turėjome biaurų vėją ir mano vienas jūrininkas nukeliavo į dugną“... Jis nutilo ir vėl žiūrėjo į jaunąjį. „Tu turi geras rankas, vaike, — ar nenorėtum krūvą pinigų uždirbti? Senis žvejys pasiskubino už jį atsakyti: „Jis negali niekur plaukti. Jam reikia eiti už savaitės kariuomenėn“.— „Cha, cha“... — pašaipiu ir storu balsu nusikvatojo Anzelmas. „Kas kartą išplaukė su manim, tam jokios valdžios nėra“. Jis vėl pažiūrėjo į jaunąjį. Vyrukas jam patiko ir daug metų jūroje praleidusiam Anzelmui atrodė, kad iš šio galima padaryti miklų vyrą. „Tu išplauksi su manimi ir būsi ramus“. — „Bet tada niekad namo negalės sugrįžti, — ginčijosi senis, — „o svetimoj šalyj visą amžių juk negyvensi“. Dar kažką pagalvojo Anzelmas. Matyt, jis pakeitė savo planus ir nekantriai mostelėjo: „Et! Eikit velniop. Važiuokit atgal ir nepasirodykit... Darykit, kaip norit“...

Kai žvejys su kontrabandiniu spiritu skyrėsi nuo laivo, Anzelmas vėl stovėjo denyj. Jo baltus plaukus taršė vėjas, o jis žiūrėjo į jūrą ir į bangas taip paprastai, tarsi tai būtų upelis šalia jo namo. „Po mėnesio aš būsiu čia... Jūs pamatysit kokį aš laivą esu išsigijęs. Tai tikras šarvuotis, o greitis kaip žuvėdra... Visko atvešiu, vyrai. Ir jums ir man bus gerai!“ Tamsa greit prarijo nesučiumpamą kontrabandininką, o Beržininkų žvejai su grobiu skubėjo krantan.

Mėnesis laiko po šio. Mūsų pažįstamas Vilius buvo toli nuo savo dėdės vėjo susukto namelio ir druska kvepiančio laivo. Kaip ir kiekvienas vyras, taip ir Vilius buvo pašauktas atlikti savo pareigas Tėvynei. Žvejys, kario drabužiais, jautėsi pirmomis dienomis taip, kaip žuvis be vandens. Viskas čia buvo svetima, viskas kita ir nepaprasta. Vilius buvo jūros žmogus. Kito pasaulio, be jūros, nematė. Tačiau kariuomenė, jos tvarka ir drausmė, karinių statutų žodžiai, mokymas prie ginklų, nepakreipiama viršininkų valia ir įstatymas kariui, amžiais tik sau gyvenusiam žvejui pradžioje atrodė kažkokia kita reikalavimų raide. Bet kariuomenės eilės tvirtos, o jos reikalavimai be pasiaiškinimų. Žvejys Vilius užmiršo tinklus ir šiaurinį vėją, užmiršo rudens šalčius jūroje ir bangų mėtomą trapų laivelį. Dar daugiau — žvejys kareivinėse išgirdo, kad jis ir visi kiti, kurie šiame krašte gyvena, priklauso ne tik savo rūpesčiams, bet ir didesniems reikalams. Vilius buvo dabar karys ir priklausė kario pareigoms.

Kai jis grįžo atostogų, dėdė apžiūrėjo savo augintinį iš visų pusių. „Tu atrodai, kaip generolas!“...

Jis traukė olandiško tabako prikimštą pypkutę ir šypsojosi. O paskui papasakojo pajūrio naujienas. „Ee, Viliau... Tu nieko nežinai. Anzelmas įsitaisė mažą, greitą škūną ir pakrantėje dirba kaip vėjas. Nė vienas kitas kontrabandininkas čia nedrįsta pasirodyti, jis tik vienas“. Vilius klausė šnekamo dėdės. Prisiminė, kad ir jis kelis kartus plaukė į jūrą su juo atsigabenti uždraustų prekių. Tada į visa tai jis žiūrėjo kaip į paprastą amato dalį, nes taip darė ir tėvo tėvas ir dar senesnė karta. Tačiau jūros vaikas naujame pasau-

Mūsų jūreiviai stebi priešlėktuvinės patrankos šaudymą

lyje, kurio dalis jis buvo dabar pats, išgirdo daug kito. Jo viršininkai per lavinimosi ir švietimo pusvalandžius kalbėjo apie valstybę ir jos galią, apie piliečių pareigas ir teises, pagaliau sritis, kur nevalia įsikišti piliečiui ir kur jo savavališkas dalyvavimas jau yra nusikaltimas. Senis paslinko prie Viliaus: „Važiuojam šianakt į jūrą... Tu pamatysi Anzelmo laivą. Tai laivas, kokio kito niekad nebus“. Vilius jau buvo bekyšas. Staiga jis pamatė, kad dėvi kariniu munduru. Žalsvos spalvos milas, blizgančios sągos, diržas. Nejučiomis jam kilo mintis, kad su šiuo drabužiu netinka leistis į jūrą. Visas dėdės žygis atrodė netikras ir neleistas, ir kaip jis, kareivis, gali ten maišytis.

Kai senis išplaukė su kitu vyru į jūrą, Vilius, krante likęs, net buvo paslaptinai linksmesnis, kad

jis neplaukė. Žygis naktį pas Anzelmą jam dabar atrodė jau visai kitoj šviesoje: nešvarus ir negarbingas.

Vilius grįžo į kareivines. Vėl darbas ir mokslas prie ginklo. O paskui vieną dieną atėjo didelis netikėtumas. Kuopos vadas perskaitė įsakymą, kad pajūrio gyventojai ir žvejai, jei nori, gali pereiti tolimesnėn tarnybon į karo laivą. Vilius buvo pirmas. Pėstininkų kareivinėse nors jau ir buvo pripratęs ir susigyvenęs, tačiau jam atrodydavo ankšta, kai jis prisimindavo jūros platybes ir akinančią saulę viršum jos. Kai mūsų karo laivas kirsdavo bangas ir plaukdavo nematoman tolin, Vilius dažnai stabtelėdavo prie atramos. Sūrus ir taip puikiai pažįstamas jūros vėjas slinkdavo jo skruostais ir plevendavo jo megstinę. Štai kur buvo tarnyba Viliui! Štai kur pareiga surišta su jo mieluoju amatu! Jis buvojo jūroj visada. Vilius buvo jūrai ir jūra buvo Viliui. Karo laivo vadovybė lankstesnio ir vikresnio jūrininko neturėjo. Jūros vaikas Vilius jūroje jautėsi kaip namie...

Baigėsi karo tarnyba. Artėjo diena, kada visi karo laivo jūrininkai galėjo vėl grįžti į namus prie savųjų darbų. Saulėlydyj, kai didžiulė raudona saulė skęsdavo palengva alsuojančioj jūroj, Vilius sargybos bokštelyj ilgai žiūrėdavo į tolį. Karo laivas jūros vyrui buvo pasidaręs puse jo širdies. Šis puikus, didžiulis, stiprus laivas buvo milžinas prieš trapias žvejų valteles. Jame visą amžių palikti didelė garbė kiekvienam, o dar didesnė žmogui, kuris nuo gimimo buvo skirtas jūrai. „Reiks keliauti atgal“, — manydavo Vilius ir tada, kai ši mintis atėdavo, jis pasidarydavo neramus ir piktas. Kažko trūkdavo jo plačioj, stiprioj krūtinėj. Tačiau Vilius nenusiminė ir ryžosi toliau veikti savo pamiltoje jūroje. Išėjęs į atsargą, stojo policijos tarnybon į jos laivą, kovojanti jūroje su kontrabandos gaivalu. Tarnyba buvo savo vietose. Plieninė laivo krūtinė skaldė kiekiausia bangą lyg minkštą putą. Saulė seniai nusileido. Jūra buvo juoda ir nerami. Bangos vijo bangas, o padange lėkė debesys. Lenktynėms su juo lėkė ir policijos laivas.

— Nepažįstamas laivas iš dešinės! — pasigirsta sargybino balsas. — Toliau viskas vyko labai greitai. „Laivas, kurio ženklų nematyti, suka nuo mūsų ir pilnu garu tolėja“. — šviesosvaidžio juosta paveja bėgantį. Šis į šviesą atsako greitu kulkosvaidžių darbu. Šviesa užgęsta ir prasideda medžioklė vidury jūrų, nakties glūdumoj.

Bėglio juoda škūna nepaprastai greita ir nešasi šokinėdama bangose, kaip maža kibirkštis. Viena parankėlės granata, antra — sprunkantis staiga stoja. Policijos laivas pribėga prie jo. Iš langelių sužaibuoja šūviai, bet jūrininkų kulkosvaidžiai juos nutildo. Trumpas įsakymas: „Į laivelį ir prie nepažįstamojo!“ Nurodyta komanda prisiartina, meta virvę, prisitraukia ir tada šoka į paslaptinį bėgūną. Kurčia tyla. Vilius veržiasi pirmyn. Su parabeliu rankose jis išoka į kajutę. Vienarankis Anzelmas baisy žvilgsniu žiūri į jį. Su revolveriu vienintelėje rankoje sušunka gniūžtančio milžino gailiu balsu: „Vieną kartą jūs mane nugalėjote“. Nepagaunamasis, tiek metų klajojęs jūroj ir joje jautėsis nenugalimu, akimirka ištiesia ginklą ir šauna. Mažą kajutę užtemdo dviejų šūvių liepsna ir dūmai, nes ir Vilius toks pats greitas. Anzelmas apsisuka. Jo balti plaukai susidraikę, o žingsnis, nežiūrint seno amžiaus, greitas ir stiprus kaip devyniolikos metų jaunuolio. Jis puola pro duris ir bėga dar

giliau į škūnos dugną. Vilius jaučia skausmą rankoje. Šis skausmas degina ir verčia jį klupti. Bet jis susivaldo ir metasi paskui Anzelmą.

Jie bėga vienas paskui kitą siaurais koridoriais, per mažas kajutes, apsimaino šūviais ir vis dar nė vienas kito nenugalėjo. Staiga kontrabandininkų karalius pranyksta. Maža lemputė šviečia į praviras duris, už kurių girdėti greitas ir piktas šniokštimas. Vilius paskutinėmis pastangomis metasi ten. Milžinas Anzelmas kojos smūgiu sutriuškina spirito skardinę. Jis pagriebia uždegamąją mašinėlę. Skystas spiritas bėga grindyse, o aplink žvilga daugybė metalinių skardinių. Anzelmas nori susprogdinti save, laivą ir kitus! Vilius šoka ant jo. Blykstelėja šūvio ugnelė.

Kai vadas ir kiti pareigūnai įsiveržė į laivo spirito sandėlį, jie rado čia gulintį nugalėtą Anzelmą. Šalia gulėjo numesta uždegamoji mašinėlė, kuria jis nesuspėjo pasinaudoti. Vilius stovėjo pilku veidu, o žaizdą laikė prispaudęs. Jo akys karštligiškai žibėjo, bet žodžiai buvo tvirti ir aštrūs: „Aš nugalėjau, vade!“ Jį palaikė kiti. Vilius dabar papasakojo savo praeitį ir slaptąjį pasiryžimą kovoti su įvairiu valstybei nusikalstančiu gaivalu jūroje, kuris nepripažįsta nei teisės, nei įstatymų.

Donatas

Ginklo gerbk, trispalve aukšta!

Stepons Šetkus

Ginklo gerbk, trispalve aukšta!
 Tronkos valio plėš krotene,
 Omžiun priešams — salviun šimta
 Kova mums - na paskotene.
 Balte vyte pri Joudun jūrun
 Mūrus Kijeva dalbas skel,
 Išnykst užgaidas mazūrun,
 Kor vyte lek, kor kardus kel.
 Pri Pabaiska žaibas šveises,
 Pri Tanenbergą — mertenes,
 Spend kryžeive nu aukštaitiun,
 Klump pu kirtes zbrainiun žemaitiun.
 Tėvyne mona — tava buva Europas pose...
 Nu šventoses lig Katetabaudes!
 Tik vakus tava išgamas uždose
 Ir akis, kap sveteme užspaude.
 Tris kartus dalės tava rūbas,
 Tris sykius merose, tavi sakė,
 Tik Seberejes šaltos pūgos
 Karštas širdis tau ves plake.
 Gyslos kraus nusruven,
 Joudė debesis dongou velas,
 Vu ont kalną Gedemeną
 Pašvaistė ogneis vytis kelas.
 Tek laisves saule karžygiun kraujo
 Nuplaute gėdingas vergystes dėmes,
 Gyvente ir korte soves iš nauje
 Artoje kardus į ronkas jėmės.
 Radviliškis, Daugūva, Gėdraite —
 Tas veitas tikta atsimenen,
 Už žemę sava kovos žemaite,
 Kaip kovo velka žūtbutinė.
 Ginklo gerbk, aukšta trispalve!
 Balsinga gaud laisves trimita,
 Sudundės dar šimta salviun —
 Sugrinš, Tėvyne, Tau brongūs krašta.

APSAUGOS POSTAS

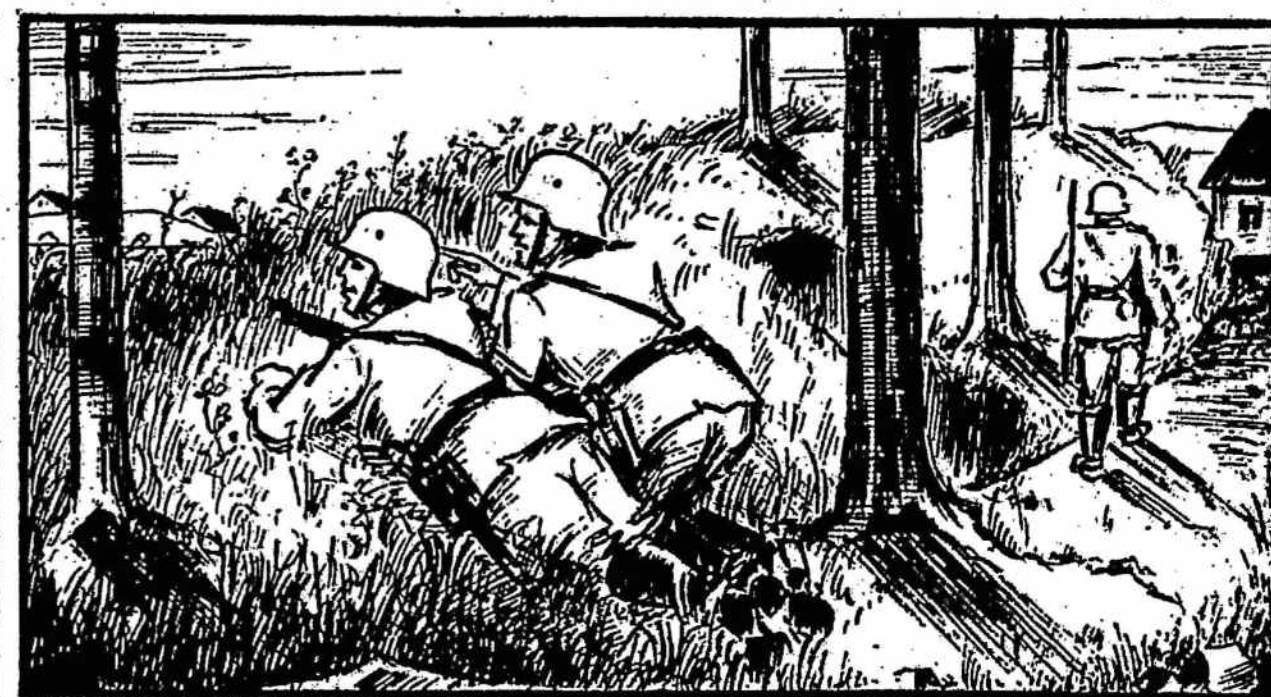
Apsaugos postą sudaro mažiausiai du sargybiniai. Apsaugos postas atidžiai ir nuolat seka jam pavestą lauką. Apsaugos postas nesisveikina, nerūko, kalba tik uždavinio reikalais. Viršininkų klausiamas, atsakinėja nepertraukdamas sekimo.

Blogai

Apsaugos postas statomas tokioje vietoje, kad turėtų atvirą ir tolimą sekimo lauką; posto vieta turi slėpti nuo priešų akių sargybinių darbą ir judesius. Naudinga turėti slaptas prieigas į postą iš lauko sargybos ir vengti prieigų iš priešų pusės.

Gerai

Apsaugos posto sargybiniai keičiami po vieną (paprastai kas valandą); naujai atvykęs lieka vyr. sargybinio padėjėju, padeda jam sekti ir laiko ryšį su lauko sargybos vadu.

Pirmojo Lietuvos Prezidento Karo Mokyklon įstojimo tvarka

1. Į Karo Mokyklą kariūnais priimami Lietuvos piliečiai: a) Tinkamos karo tarnybai sveikatos, b) Teismo nebausti ir netardomi, c) Baigę aukštesniąją mokyklą, d) Ne jaunesni kaip 18 ir ne vyresni kaip 25 metų amžiaus, e) Nevedę, f) Išlaikę konkursinius egzaminus iš lietuvių kalbos ir Lietuvos istorijos gimnazijos kurso ribose.

2. Pirmenybė stojant į mokyklą duodama liktiniams puskarininkiams, tikrosios tarnybos ir atsargos puskarininkiams, kareiviams ir civiliams, turintiems brandos atestatą geresnį pažymį iš matematikos.

3. Norintieji stoti Karo Mokyklon kariūnais, prašymus rašo Respublikos Prezidento vardu ir prisiunčia Karo Mokyklos viršininkui, kaip galima greičiau, ir ne vėliau rugsėjo 1 d.

Prie prašymo turi būti pridėta: a) Mokyklos baigimo atestatas ar notaro patvirtintas nuorašas, b) Gimimo metrika, c) Viena fotografija, d) Savo ranka rašytas curriculum vitae.

P a s t a b a: Liktiniai puskarininkiai, tikrosios tarnybos puskarininkiai ir kareiviai prašymus su visais dokumentais siunčia prie raporto komandos keliu. Dalių vadai prie dokumentų pridėda pažymėjimą apie kandidato tinkamumą būti karininku.

4. Kandidatai į komisiją stoja rugsėjo 23 d. 9 val. Karo Mokyklos rūmuose.

5. Priimtieji turės atlikti kelių mėnesių stažą kariuomenės dalyse.

6. Maistu, kol bus priimti (apie savaitę laiko), turės apsirūpinti patys.

7. Smulkesnių nurodymų galima gauti Karo Mokyklos raštinėje kasdien nuo 7—14 val.

Iš mūsų išeivijos mokyklų gyvenimo

Šiaurės Amerikoje mokyklinio jaunimo esama gana daug, bet mokyklų savų — lietuvių yra tik apie šimtą ir didesnė pusė mokinių lanko svetimtaučių mok. ir net gimn. Lietuvių gimn. yra tik keturios: dvi kazimieriečių akademijos, viena marijonų kolegija ir viena pranciškiečių akademija. Žymiausiomis gimnazijomis reikia laikyti kazimieriečių akademijas, kaip seniai išikūrusias, ypač Chicagos, su savo senomis tradicijomis, gerai pastatyta programa, orkestru, choru, tautiniu auklėjimu. Ir ši akademija jau davė apie tūkstantį abiturienčių. Paminėtina ši pastaroji — šiemetinė laida, viena didžiausių, išleidusi 79 abiturientes. Iš jų daugumas pasižymėjo ir mokslu. Viena už mokslinius gabumus gavo aukso medalį, o penkias — garbės pažymėjimą.

Be visos eilės medalių ir garbės pažymėjimų, dešimt abiturienčių laimėjo stipendijas į įvairias specialias mokyklas. Ši akademija leidžia ir mėnesinį žurnalą „Šv. Kazimiero Akademijos Aidai“.

Kiek kitaip yra Pietų Amerikoje. Ten ir mūsų išeivija yra daug jaunesnė ir mokyklinis gyvenimas tik kuriasi. Yra keliolika pradžios mokyklų, o gimnazijos nėra nė vienos. Pastaruoju laiku po puikiai pavykusių lituanistikos kursų aukštesnįjį mokslą einantiems lietuviams mokiniams, lietuviai mokytojai, Lietuvių Sąjunga Brazilijoje ir šiaip žymesnieji vietos lietuviai veikėjai susirūpino lietuviškos gimnazijos steigimu. Manoma, kad netolimoj ateity susilauks lietuvių gimnazijos. Didėja mokinių skaičius ir Buenos Airese lietuvių pradžios mokyklose. Jau šiemet lankė apie šimtas mokinių.

Tenka pridurti, kad šiemet mūsų išeivijos mokinių vasaroja ir Lietuvoje Draugijos Užsienio Lietuviams Remti vaikų kolonijoje Gelgaudiškyje. Čia yra vaikų iš Prancūzijos, Anglijos ir Latvijos, kurie praleidžia šešių savičių atostogas. Apskritai, kasmet stengiamasi, kad daugiau mūsų išeivijos mokyklinio jaunimo Lietuvoje vasarotų, bet sunkiau iš ten išvykti, o čia kiek galint labai rūpinasi Draugija Užsienio Lietuviams Remti, kuri aprūpina mūsų išeivijos mokyklas vadovėliais ir šiaip spauda, literatūra.

J. Bruklynietis

Latvijos auto – tankų pulkas

Šiais metais dauguma mūsų kariuomenės dalių mini savo 20 gyvenimo metų sukaktį. Tokias pat sukaktis mini ir mūsų kaimynės Latvijos kariuomenės dalys. Šiame rašinėlyje noriu trumpai supažindinti su latvių auto-tankų pulku, kuris neseniai minėjo savo 20 metų sukaktį.

Auto-tankų pulkas, iki šios dienos tebevadovaujamas savo kūrėjo ir organizatoriaus pulkininko Grosbarto, išaugo į stiprią, drausmingą ir pavyzdinę kariuomenės dalį. Visi pulko kariai yra gilūs tėvynės ir savo pulko mylėtojai. Meilė ir pasiaukojimas tėvynei nuolat ugdoma kariams pamokose, kiekvienos tautinės šventės proga, o ypač pulko šventės proga, kur jaunieji pulko vyrai supažindinami su pulko praeitimi, kovomis ir pulko didvyriais. Pulko praeitis ir jo vyrų didieji žygiai tikrai yra gražūs ir patraukia jaunųjų karių širdis. Ir nenuostabu, kad šiais metais švenčiant pulkui 20 metų sukaktį, tiek gausiai susirinko iš visų Latvijos vietų buvusieji pulko kariai ir patys, niekieno neraginami nė komanduojami, sustojo gražiomis gretomis, pražygiavo iškilmių maršu tokiu gražiu ir lengvu žingsniu, tokia pakilusia ir ryžtinga dvasia, kad ne

Latvijos kariuomenės auto-tankų pulko:

Vadas plk. Grosbartas

Vado padėjėjas plk. ltn. Dzerve

vienam vadui ir žiūrovui džiaugsmo ašarą spaudė, matant šiuos tikruosius tautos sūnus, geruosius pulko mokinius.

1919 m. liepos 10 d. Latvijos kariuomenės pietų grupės vadas gen. Baluodis įsakė ltn. Grosbartui (dabartiniam pulko vadui) imtis šarvuotų dalinių formavimo darbo. Šis formacijos darbas buvo labai sunkus, nes tuo metu kariuomenė neturėjo jokių šarvuotų mašinų. Ltn. Grosbartas visur išvaikščiojo ieškodamas paliktų rusų ir vokiečių kariuomenės mašinų. Jam pavyko surasti keletą suirusių šarvuotų automobilių. Reikėjo ieškoti dirbtuvių, kurios apsiimtų juos sutaisyti. Energingai šio reikalo imantis, jau 1919 m. liepos 14 d. įsakymu kariuomenei atsirado pirmasis šarvuotas divizionas, kurio vadu paskirtas ltn. Grosbartas.

Rugpiučio 25 d. iš diviziono į frontą pasiunčiamas vienas šarvuotų automobilių dalinys (būrys). Šarvuotųjų organizacijos darbas apėmė šarv. auto ir šarv. traukinių organizavimą. Vėliau šarv. traukiniai buvo atskirti ir sudarė šių dienų šarv. traukinių pulką. Iki 1919 m. spalio pabaigos pavyko suformuoti 2. šarv. auto būrį. Iš viso jau buvo 4 tinkamų kautynėms šarv. auto: „Zemgaliētis“, „Kurzemnieks“, „Imanta“ ir „Lačplēšis“. Be to, buvo keli sunkvežimiai ir kelios lengvos mašinos tiekimui ir ryšiams.

Kovos mašinų būklė buvo bloga: buvo visiškai pasenusios ir labai dažnai gesdavo. Joms taisyti specialistų beveik nebuvo. Reikėjo patiems šoferiams su kitais įgulos kariais per naktis taisyti, kad iš ryto galėtų vykti į kautynes. Nežiūrint daugelio nemiegotų naktų remontuojant mašinas, įgulos kovos dvasia nuolat augo. Kad ir kaip narsiai su priešais kovėsi pėstininkai, bet, matant žymiai pranašesnes priešų jėgas, ne kartą kildavo jėmės nepasitikėjimas savomis pajėgomis. Tokiais kautynių momentais savųjų šarvuotų automobilių pa-

sirodymas ir jų drąsus puolimas pakeldavo savųjų pėstininkų nuotaiką ir pasitikėjimą savo jėgomis. Šią didelę moralinę reikšmę labai gerai suprato ir pati šarvuotųjų įgula. Kritiškais pėstininkams momentais darydavo karžygiškus darbus, puldami patys vieni prieš pozicijas, kad tik pagrasintų savuosius pėstininkus. Tokių drąsių šarvuotųjų žygių yra buvę labai daug. Vienas jų: 1919 m. spalio 8 d. kovose prieš bermontininkus Rygos-Jelgavos plento rajone 5. ir 6. pėst. pulkai; neatsilaikydami prieš spaudimui, pradėjo trauktis. Matydami sunkią savųjų padėtį, šarv. autom. „Lačplēšis“ komendantas ltn. Pute puola su šarvuotųjų priešais, norėdamas savuosius padrasinti ar bent kiek sustabdyti priešais, kad savieji galėtų laisviau pasitraukti. Narsiai kovoja „Lačplēšis“ prieš pozicijose, priplakdamas jį prie žemės. Prišliaužę bermontininkai apmėto šarvuotą granatomis. Granatomis sprogdus, mašinos apačioje, susprogdinamas benzino bakas ir šarvuotis paskesta liepanose. Mašinos įgula žūna. Išsigelbėti tik vienas šarv. vadas ltn. Pute, bet apdegęs ir sužeistomis kojomis patenka į nelaisvę. Nors „Lačplēšio“ netekimas buvo didelis moralis ir materialis smūgis divizionui, bet karių kovos dvasia liko nepajudinama.

Spalio 14 ir 15 d. šarv. autom. su pėstin. daliniais forsuoja Dauguvos tiltus Rygoje, ir šarvuotųjų paramos dėka sėkmingai tai pavyksta. Lapkričio 4 ir 5 d. šarv. auto „Imanta“ ir „Kurzemnieks“ perkeliama per Dauguvą, kur kartu su pėstininkais sulaužo bermontininkų pasipriešinimą ir išvaduoja Pajūrį (Jūrmalą) ir Ternkolnā. Lapkričio 10 d. š. a. „Kurzemnieks“ dalyvauja puolime kartu su savųjų 9. pėst. pulku Balduruose. Nepavykus 10. kuopos puolimui ir kuopai su nuostoliais besitraukiant, šarvuotis vienas pats išiveržė į priešų pozicijas ir taiklia ugnimi privertė priešais trauktis ir pradėjo jį persekioti. Bet netikėtai sugenda. Persekiojimą tęsia kitas šarvuotis „Zemgaliētis“, kuris, važiuodamas 1 km prieš savuosius pėstininkus, naikina priešais, skindamas kelią saviesiems. Lapkričio 18 d. divizione atsiranda vėl vienas šarv. auto „Staburags“. Lapkričio 19 d. kovoje prie Smardos kovose su bermontininkais šarv. auto „Imanta“ pateko į stiprią kulk. ugnį. Kulkos sugadino motorą ir sužeidė du kulkosvaidininkus. Motoras bandomas užvesti, bet nepavyksta. Mašinos įgula, nenorėdama pakliūti priešais, išima iš mašinos ginklus ir pabėga, o šarvuotas auto patenka bermontininkams, bet vėliau kautynėse prie Tukumo pavyko jį atsiimti. Po bermontininkų sutriuškimo ir Kurzemės atvadavimo, 1. šarv. d-nas metamas į Rytų frontą prieš bolševikus, kur sėkmingai remia savuosius.

Gruodžio 9 d. organizuojami divizione tankų kursai, kur lektorais buvo anglai karininkai. Gruodžio pabaigoje iš Anglijos gaunami 5 tankai, kurie labai žymiai sustiprino šarv. divizioną. 1920 metų pradžioje jau yra šie šarvuotųjų daliniai: 1, 2, 3, 4. šarvuoti traukiniai, 1. ir 2. šarv. auto būriai, 1 tankų dalinys. Sausio 29 d. gaunamas dar vienas šarvuotis „Viesturs“, kuris iš bermontininkų atimamas „Titanik“ vardu. Vasario mėn. iš pirmojo šarv. diviziono sudaroma: tankų divizionas, šarvuotųjų auto divizionas ir šarvuotųjų traukinių. 1921 m. įsigijus daugiau transporto auto, lengvųjų autom. ir motociklų, suformuojamas auto divizionas, kurį sudaro 1. šarv. auto kuopa ir 1. automobilių-motociklų kuopa. 1922 m. performuojami šarv. daliniai ir pavadinami auto-tankų divizionu. 1923 m. auto-tankų divizionas išvažiuoja pirmą kartą į dabartinę vasaros stovyklą Daugagrivoje. 1926 m. divizionas pavadinamas auto-tankų pulku. Tais pat metais Latvijos auto klubas padovanoja pulkui šarv. automobilį „Sargs“. Be to, dar padidėja gavęs naujus „Fiat“ tankus, o vėliau dar labiau sutvirtėja gavęs modernius tankus ir šarvuotus automobilius. Dabar pulkas, aprūpintas modernėmis kovos, transporto ir ryšių mašinomis, sudaro galingą kumštį, kuris labai skaudžiai paliestų užpuoliką.

Kaip matom, pulko kūrimosi kelias nebuvo rožėmis klotas: reikėjo daug rūpesčio ir darbo idėti pulko karininkams, liktiniams puskarininkams ir kareiviams. Ypač pažymėtini nuopelnai pulko vado plk. Grosbarto, kuris per 20 metų, nuo įsikūrimo ligi šios dienos, tvirta kario ranka vadovauja pulkui. Lygiai tokie patys dideli nuopelnai priklauso pulko vado pavaduotojui plk. ltn. Dzervei, kurio sumani ir tvirta ranka matyti pulko technikos ir ūkio reikaluose. Pavyzdingos drausmės ir mokymo pažangos daug padaręs yra bataliono vadas plk. ltn. Klipsonas. Pažymėtini ir visų kitų senųjų pulko karininkų, tarnaujusių nuo pat pulko įsikūrimo, nuopelnai, bet dėl vietos ir laiko stokos sunku juos visus išvardyti.

Pulko kariai, karininkai ir likt. puskarininkiai neapsiriboją žiniomis, kurias turi, bet vis siekia daugiau jų įsigyti toliau mokantis. Daugelis karininkų yra baigę ar baigia aukštąją mokyklą — universitetą, mokydamiesi tik atliekamam nuo tarnybos laiku. Taip pat daugelis likt. puskarininkų atliekamam laiku sugebėjo baigti pradžios mokyklas, vidurines ir aukštąją. Tai pabrėžia karių didelį darbo pamėgimą. Dėkingos ir sąlygos: pulkas gyvena Rygoj.

Pulko karininkų specialybės žinių pagilimo srity daug naudos duoda bendravimas su Latvijos auto klubu. Santykiai užsimezgė 1926 m., kai padavanojo pulkui šarvuotą automobilį. L. auto klubo nariais yra daugelis įvairių auto mašinų firmų atstovų, kurie specialiai leidžiamam laikrašty, paskaitose ar pasikalbėjimuose duoda naujų automobilizmo technikos žinių. Pulko karininkai nuolat kviečiami automobilių ar motociklų lenktynių teisėjais, kas taip pat daug praktiškos naudos duoda: susidaro savo nuomonę ir išvadas apie automašinų patvurumą, greitį, ekonomiškumą ir t. t., kas šių dienų technikos karininkui, ypač galimos mobilizacijos metu, net būtina žinoti.

Labai naudingą darbą atlieka pulko karininkai, bendraudami su 2-ra valst. gimnazija. Šis bendravimas prasidėjo 1937 metais, pulko karininkams padovanojus vėliavą gimnazijoje įsisteigusiam „Mazpulkui“ (mažųjų pulkui). Bendravimas dabar išaugo į gražią pulko tradiciją. Pulko karininkai nuolat kviečiami ir dalyvauja visose gimnazijos šventėse ir tos gimnazijos „Mazpulko“ šventėse, tomis progomis padovanodami įvairių dovanų. Šiais metais „Mažųjų pulko“ narių priesaikos proga jiems padovanota 20 vertingų knygų ir kitų dovanų; gimnazijos baigimo proga „Mažųjų pulko“ nariams, gerai baigusiems gimnaziją ir šiaip gimnaziją baigusius už geriausius rašomuosius darbus (kalbos, istorijos ar matematikos) apie 50 knygų; gimnazijos „Mažųjų pulko“ nariams, stovyklavusiems ir padėjusiems dirbti ūkininkams, taip pat dovanoto knygų.

Pažymėtinas pulko karininkų rūpestis sudaryti geresnes sąlygas mokiniams atlikti šaudymo pratimus ir geruosius šaulius apdovanoti. Reikia pasakyti, kad šioj srity padaryta labai didelė pažanga: jaunieji taip vikriai ir taikliai šaudo,

Prie paminklo žuvusiems Latvijos auto-tankų pulko kariams

kad tenka net kariui nustepti, o kliudymų gali pavydėti net geri šauliai. Pulko karininkai taip pat turi užmezgę drauginę santykius su Estijos auto-tankų pulku ir Estijos auto klubu.

Neseniai pulkas šventė 20 metų savo gyvenimo sukaktį, o pulko vadas plk. Grosbartas 20 metų pulkui vadovavimo sukaktį. Šventėje dalyvavo krašto aps. ministras gen. Baluodis, l. e. kariuomenės vado pareigas gen. Hortmanis ir kt. aukštieji svečiai. Šventės metu daug pulko karių buvo apdovanota ordiniais bei medaliais ir atidengtas paminklas žuvusiems dėl Latvijos auto-tankų pulko kariams. Paminklas vaizduoja šarvuotą automobilį, kopiantį į statų kalną. Be kitų įrašų, paminklo viename šone įrašytos šio pulko 5 karininkų, 3 puskarininkų ir 12 karių pavardės, kurie žuvo kovose dėl Latvijos. Taip pat šventės proga buvo įteiktos pulkui buv. pulko karininkų, ats. karių, miesto savivaldybės, 2. gimnazijos, auto klubo ir kitų dovanos.

L t n. S p r i n d y s

Mano kelionės išpūdžiai

(Žiūr. „Kario“ Nr. 31)

Iš Filadelfijos žymesnių vietų dar verta paminėti išgarsėjusį Franklino institutą, kuriame specialiais aparatais natūraliai pavaizduoja dangaus reiškinius, žvaigždes, perkūno galią, paaiškina ir parodo, kada ir kur kokia žvaigždė krito ir kokios buvo pasekos. Nepaprastai klaidus vaizdas gaunamas, kada vienas profesorius, aiškindamas apie pasaulio pabaigą, specialiu aparatu pavaizduoja tą žiaurų pasaulio likimą. Į šį institutą ne tik ekskursijos ateina pasižiūrėti, bet į jį atveda mokyklų jaunimą. Jame yra išstatyta po stiklu specialiai sukonstruotas žemės, saulės, mėnulio, žvaigždžių pavidalai ir kiekvienas mechaniškai atlieka savo veiksmus, pagal specialistų ir tyrinėtojų nustatytus duomenis. Ten yra išstatytas pirmasis Amerikos garvežys ir vienas iš dabar moderniausių garvežių, vartojamų Amerikoje. Filadelfijos miestas turi 1.951.000 gyventojų, turi gražių, turtingų, tik, žinoma, netokių kaip New Yorke, dangoraižių. Turi gražių parkų, upių ir netoli jūros įlanką. Ten yra dideli aviacijos angariai ir karo laivyno bazė. Per Didįjį karą ten buvo pastatyti didžiausi ginklams gaminti fabrikai, bet praėjusiais metais jie beveik visi stovėjo. Tik dabar, rodos, kai kurie vėl pradeda dirbti.

Į Filadelfiją teko važiuoti net du kartus. Pirmą kartą važiuodami aplankyti savo kaimyną p. Valaitį, o vėliau buvau pakviestas buv. Lietuvos Prezidento Dr. Griniaus brolio atsilankyti į Filadelfijos sportininkų, grįžusių iš Lietuvos Olimpiados, rengiamą priėmimą. Pirmiausia viename gražiausių Penn Atletik Clubo viešbučių buvo surengta man ir prof. Senui arbatėlė. Toje arbatėlėje dalyvavo žymesnieji Filadelfijos lietuviai veikėjai ir pora miesto valdininkų, adv. K. Čelavino vadovaujamų. Tame kukliame ir nuoširdžiam pasikalbėjime buvau prašomas papasakoti apie Lietuvą. Čia nuoširdžiai porą valandų pasikalbėję, nuvykome į lietuvių sveitainę, kur įvyko lietuvių sportininkų, grįžusių iš Lietuvos Olimpiados priėmimo iškilnių atidarymas, prakalbos ir aktas. Iškilnių pirmininkui adv. K. Čelavinui atidarius iškilmes, pakvietė kalbėti vieną senesnių lietuvių veikėjų p. Grinių, buv.

Prezidento brolių. Po to kalbėjo sportininkai, grįžę iš Lietuvos: Leonas Sidabras, Valteris Dalbukas ir Leonas Macionis. Visi kalbėjusieji ir buvusieji Lietuvoje jaunuoliai (kai kurie dar ir sunkokai kalbėjo lietuviškai) nuoširdžiai papasakojo, kaip jie buvę Lietuvoje gražiai priimti ir kaip jiems patikę Lietuvoje. Jie taip pat gražiai apibūdino olimpiados gerą pasisekimą bei organizuotumą ir didelę Lietuvos jaunimo sportinę pažangą. Po sportininkų kalbų teko ir man kalbėti apie Lietuvą ir jos pažangą bei karuomenę.

Po kalbų įvyko vakarienė, kurioje dalyvavo keli šimtai lietuvių. Vakarieneje dalyvavo ne tik Filadelfijos lietuviai, bet ir kitų miestų atstovai, organizavę Filadelfijos sportininkus atvykti į Lietuvą. Pažymėtina, kad dalyvavo net žydai, nes sportininkus organizavo ir rėmė visi vieningai. Filadelfijos lietuvių kolonija yra gana gausi, turi nemažą turtingų ir gerai gyvenančių lietuvių, bet kaip kitose kolonijose, taip ir čia sroviniai susiskaldę.

Tarp Filadelfijos ir Vašingtono yra nemažas Baltimorės miestas. Paties miesto namai turi ypatingą formą — spalvą. Ten namų pamatai ir į butus laiptai visur baltai nudažyti. Daro tikrai savotišką ir gražų vaizdą. Atrodo lyg namai baltomis kojineimis apsiavę ir baltu kaklaraiščiu užsirišę. Tas vaizdas visai nenoromis krinta į akis ir prašyte prašosi spėti, jog dėl to ir miestas, tur būt, Baltimore pavadintas. Gal jis turėjo ir didesnio istorinio pagrindo taip vadintis, o tik vėliau namams davė tam tikrą formą ir nemažą baltumo. Baltimore lietuviams yra dar tuo žinoma, kad tame mieste gyvena žymus lietuvis veikėjas teisėjas Laukaitis. Ponas Trečiokas mane norėjo supažindinti su p. Laukaitiu, bet porą kartų pravažiudami Baltimore, jo neradome namuose. Ponas Laukaitis ir mane kvietė į Baltimore specialiai nuvažiuoti, bet dėl laiko stokos negalėjau kvietimo įvykdyti.

Aplankius vieną kitą Amerikos lietuvių koloniją teko patirti didelį mūsų brolių — lietuvių nuoširdumą. Kiekvienas kviečiasi pas save, prašo pabūti ir pasiavečiuoti ne tik po dieną, kitą, bet ir ilgiau. Be jau minėtų aplankytų lietuvių kolonijų, teko dalyvauti Hartforte Amerikos lietuvių — legionierių (dalyvavusių Didžiajam kare) metiniame atstovų suvažiavime.

(Bus daugiau)

Mjr. Narušis

PIETŲ KAIMYNO ŽEMĖJE

(Žiūr. „Kario“ Nr.32)

Staliova Volia pradėta kurti dar tik 1937 m. Fabrikų pastatų statyba buvo numatyta baigti per 3 metus, tačiau buvusi baigta per pusantų metų. Statant reikiamus trobesius, lygiagrečiai buvo varomas ir ginklų gamybos mašinų įrengimas. Per pirmąją metinę sukaktį nuo darbų pradžios jau šaudžiusi pirmoji Staliovoje Volioje pagaminta patranka. Staliovoje Volioje gaminamas taurusis plienas artilerijos pabūklams, lėktuvams, automobiliams ir šiaip įrankiams. Per metus esą pagaminama 80—90.000 tonų tauriojo plieno. Staliovos Volios fabrikai turi po stogu apie 9 ha žemės plotą. Tik vieno pastato po stogu yra apie 3-ha. Šio modernaus fabriko pagrindinis energijos šaltinis yra vadinamosios žemės dujos. Šis pigus kuras tiekiamas tam tikrais žemėje įleistais vamzdžiais iš Karpatų. Žemės dujos randamos ten, kur yra naftos. Į Staliova Volią degančios žemės dujos vamzdžiais ateina 180 km ilgumo keliu. Gamybos vietoje žemės dujų spaudimas apie 100 atmosferų, o prie Staliovos Volios fabrikų — apie 15 atmosferų. Taigi, palyginti, nestoras žemės dujų vamzdis, nežymiai išskylęs iš žemės miškėlio pakraštyje prie didžiųjų rūdos degimo įrengimų, teikia pigią energiją didžiuliam fabrikui, kuris kitoku atveju pareikalautų milžiniško akmens anglių kiekio. Žemės dujos, kaip energijos šaltinis, vartojamos ir kituose C.O.P.'o fabrikuose.

Staliova Volia turi ir savo ypatinguosius filtrus. Iš upės paimtas vanduo per valandą laiko paverčiamas tyru vandeniu, be jokių priemaišų. Du vandens valymo stoties agregatai per valandą duoda po 120 m³ švariausio vandens.

Staliova Volia primena ištisą švarų, modernų miestą — vasarvietę, čia pat augančio miško aplinkumoje: darbininkų ir tarnautojų butai, reikalingiausios įstaigos ir kt. Staliova Volia miestelis turi ne tik bendrą lavinimosi, bet ir specialias mokyklas, pritaikytas esamųjų fabrikų specialybėms. Čia esanti gimnazija buvusi pastatyta rekordiniai — per 3 mėn.

Apžiūrėdami Staliova Volią vaizdžiai pamatėme, kaip į vienus fabriko skyrius ateina paprasčiausia rūda, o iš kitų atitinkamų skyrių jau išeina gatavas artilerijos pabūklas, kuris dar tam tikru būdu įrengtoje aikštelėje, mechanizmo varomas, atlieka ilgą keliasdešimties kilometrų bandomąją kelionę, važiuodamas, kaip karuselė, ratu ir įvairiausios kokybės keliu.

Apleidę išpūdingą Staliovos Volios sunkiosios karo pramonės modernų miestą, toliau nuvykome į naują lėktuvų fabriką Mielce. Šis lėktuvų fabrikas lygiame lauke esąs pradėtas statyti dar tik prieš metus, o jau yra išleidęs pirmuosius pagamintus bombonešius. Visi pastatai modernūs, higijeniški. Apžiūrėdami pailią, sudėtingą lėktuvų gamybą, matėme visą eilę dar vos pradėtų statyti, įpusėtų ir jau baigiamų savosios lenkų konstrukcijos bombonešių.

Tą pačią dieną, į pavakarę, apžiūrėjome ir vadinamuosius Lignozos fabrikus. Lignozos fabrikuose gaminamas silezitas. Čia gaminamos ir sprogstamosios medžiagos, užtaisomi šoviniai ir įvairios kapsulės. Fabrikai pastatyti visiškai miške. Visi sandėliai giliai

įrausti į žemę ir gausiausiai apsaugoti įvairiausiais perkūnsargiais ir atitinkamais pylimais, galimos eksplozijos atvejui. Fabrikai pradėti statyti 1937 m. ir baigta jau 60% visų darbų. Į fabrikų rajoną atvesta ir geležinkelio šaka, kuri fabrikų rajone dar atitinkamai išsišakoja. Lignozos fabrikai savo gaminius eksportuoja ir į kitus kraštus.

Tos pačios liepos 11 d. vėly vakarą apžiūrėjome didelį azoto fabriką Moscicuose. Šiame fabrike gaminami sintetiniai azoto junginiai. Gaminama iš azoto, kuris gaminamas iš oro. Šis azoto gaminimo būdas ypač išplito po Didžiojo karo, kurio metu, negaudamos Čili salietros, įvairios valstybės buvo priverstos gaminti reikiamus azoto junginius pas save. Tuo būdu gamyba iš ore esančio azoto prasidėjo ir Lenkijoje.

Šis azoto fabrikas pavadintas Lenkijos prezidento Moscickio vardu, kadangi prof. Moscickis yra žymus chemijos mokslo vyras ir daug rūpinęsis ir dirbęs azoto gamybos srityje. Moscicuose gaminamos azoto medžiagos, reikalingos žemės ūkiui. Lenkijos žemės ūkis per metus suvartoja 35.000 tonų azotinių trąšų. Savime aišku, kad šis fabrikas karo metu gamins sprogstamąją medžiagą karo reikalams.

Jau visai vidurnaktį apžiūrindami fabrike šią nepaprastą azoto gamybą, kažkaip mistiškai nusiteikę viename skyriuje žiūrėjome į mums rodomą skystą orą, kuris pasemtas tam tikrame inde tiesiog virė ir garavo, tačiau tie garai buvo šurpiai šalti, o to tariamai verdančio skysčio temperatūra — 190° šalčio... Mat, labai smarkiai suspaustas oras, staigiai jį atšaldžius — 190°, pasidaro skystas kaip vanduo. Tas skystis atvirame ore verda ir labai greitai garuoja, jungdamasis su oru. Į tą šalčiu verdantį skystį įdėjus gėlės šakelę, po keleto sekundžių pastaroji sušalo į ledą, nepakeisdama savo spalvos nei formos ir numesta ant betoninių grindų — sudužo į gabalėlius, kaip stiklinė. Pavojinga būtų kiek ilgiau tame skystyje palaikyti, pav., pirštą...

Pernakvoję cheminių įmonių viešbutyje, liepos 12 d. savo autobusu padarėme nemažą kelionę Lancuto kryptimi, kur mums buvo parodytas motrizuotas raitų šaulių divizionas žygyje ir taip pat atitinkamas stabdomųjų kautynių eilinis pratimėlis. Pratimui pasibaigus, minimo pulko karininkai mus pakvietė priešpiečių. Užkandžių metu visą laiką griežė pilnas pulko orkestras. Kiek sugedus mūsų autobusui, nuotaikingų pulko karių tarpe užtrukome ilgiau, negu buvo numatyta. Atsisveikinę motorizuoto raitų šaulių pulko karininkus, jau pavakare išvažiavome į žymų mūsų programos punktą — į Krokuvą. Po keleto valandų važiavimo, Krokuvą pasiekėme jau naktį ir jautėmės gerokai pavargę.

Liepos 13 d. iš pat ryto pradėjome lankyti senąją Krokuvos miestą: senasis išpūdingas Barbakanas, vadinamoji Lenkijos širdis — Vavelis, Karališkoji Pilis, Sidabrinių Varpų bokštas, Marijos bažnyčia, būdinga Turgavietė. Išpūdžiai ir išgyvenimai, kurie mus lydėjo šiose senosios, istorinės Krokuvos vietose, Krokuvos, kuri tam tikra prasme nemažiau lietuviška negu

lenkiška, — dėl tam tikrų priežasčių čia neaprašytini; juos gali geriausiai patirti ir suprasti tik ten buvusieji ir visa tai mačiusieji.

Tą pačią dieną apie 16 val. automatrix („torpeda“) iš Krokuvos išvažiavome į Zakopanę. Vakare mes jau buvome mėlynuojančių Tatrų didingoje aplinkumoje. Apsistojome Bristolio pensionate ir kalnų geležinkeliu pasikėlėme į Gobaluvką, kur mums buvo surengti draugiški pietūs. Zakopanė pamažu grimzdo melsvame vakaro rūke ir pagaliau nusišagstė tūkstančiais žiburių. Aplinkui didingai dunksojo plikos kalnų uolų keteros. Vėlai vakare mes grįžtame į Bristolio pensionatą.

Liepos 14 d. pasikėlėm į kalnus dar aukščiau. Oro geležinkeliu (kybančia kabina) užkopėme į Kuznicus, o iš čia į Kasprovy Wierch. Nusileidę žemyn, buvome dar pasiekę Javožyną, Morskie Oko, iš kur vėl grįžome į Zakopanę ir, čia aplankę Jono Biliūno kapą, „torpeda“ išvažiavome į Katovicus, kuriuos pasiekėme jau naktį. „Monopolio“ viešbutyje turėjome progos susipažinti su Jonu Kiepora.

Katovicai — Silezijos fabriku miestas. Liepos 15 d. pirmiausia aplankėme plieno liejyklą „Pilsudskis“, kur švytinčiais upeliais teka žėruodamas geriausias rūšies plienas, kur yra didžiulis metalurgijos centras. Toliau nuvykome į Moscickio vardo anglių kasyklas. Čia pirmiausia apsirengėme atitinkamais angliakasių rūbais ir su lemputėmis rankose nusileidome į 200 m gilumą. Čia požeminiu traukinėliu važiuavome dar apie tris su puse kilometro, kol pasiekėme šachtų galus, kur vyksta anglių kasimas. Anglies sluoksnis yra grėžiamas specialiais gražtais ir paskiau sprogdinama. Mums bebūnant vienoje šachtoje, kažkur netoli buvo įvykdytas vienas tokių sprogimų. Išgyvenimai 200 m žemės gilumoje, pirmą kartą esant kasyklose, tikrai nepaprasti, pernelyg įspūdingi.

Vėliau dar aplankėme žymų patvarių visokių rūšių plieninių vamzdžių fabriką „Batory“. Čia pamatėme, kaip tempimo būdu iš didžiulio, iki baltumo įkaitusio plieno luito tam tikrose staklėse greitai ir gerai pagaminamas reikiamo storumo vamzdis, reikalingas autovežimui, lėktuvų ir kt. statybai.

Po pietų iš Katovicų autobusu nuvažiavome į varšvietę kalnuose — Vislą, kurios apylinkėse ir prasižėda Vislos upė. Čia aplankėme kalnuose esančią modernią sanatoriją, kainavusią 20 mil. zlotų. Vakare grįžome į Katovicus, buvome pasiklausyti Jono Kiepuros čia surengto koncerto, o apie 24 val. greituoju traukiniu išvažiavome į Poznanę.

Liepos 16 d. praleidome Poznanėje, kur apžiūrėjome kai kurias miesto vietas, bažnyčias, rūmus bei įrengimus, sodus, gražiai sutvarkytas aikštes, šiltadaržius. Vakare klausėmės koncerto atvirame ore.

Liepos 17 d. iš Poznanės automobiliais atvykome į Gniezno apylinkes, kur lankėme pavyzdingus ūkius, didelį valstybinį žirgyną, pieninę, cukraus fabriką. Nepaprastai visus domino sena, didinga ir puiki Gniezno bazilika, kurią mums parodė ir plačiai paaiškino vietos kun. prelatas. Buvo mums pademonstruota ir didžiulių bazilikos vargonų muzika, kuri darė nepaprastą, galingą ir žavintį įspūdį.

Tos pačios dienos vakare traukiniu atvykome į Gdynę — mūsų kelionės paskutinį ir labai įdomų punktą. Važiuojant pro Dancigą buvo justai jau visiškai ki-

tokios nuotaikos, kitoki vaizdai, kitokios vėliavos... Jau visiškai vakare iš Gdynės sausumos keliu automobiliais nuvažiavome į Jūratą, kuri randasi gale nedidelio pusiasalio, primenančio mūsų buvusiąją Neringą.

Iš Jūratos į Gdynę grįžome motorlaiviu tiesiai per jūrą jau naktį.

Liepos 18 d. motorlaiviu iš jūros pusės lankėme didelį, modernų Gdynės uostą, jo įmones bei kai kuriuos įrengimus, sandėlius. Vėliau aplankėme kar. laivyno dirbtuves ir karo uostą. Čia gan smulkiai apžiūrėjome uoste stovintį nemažą lenkų povandeninį laivą. Tą pačią dieną dar aplankėme žvejų uostą Wielkiej Wsi ir jaunimo karinio rengimo stovyklą Centnieve. Vienintelį kartą visos kelionės metu išsimaudę jūroje grįžome į Gdynę, iš kurios liepos 19 d. rytą didžiuliu lėktuvu išskridome į Varšuvą. Kelionė oru buvo labai įspūdinga ir maloni.

Atskridę į Varšuvą dar apžiūrėjome didelius lėktuvų motorų ir pačių lėktuvų fabrikus. Fabrikai tikrai dideli, plataus masto ir spartaus tempo.

Liepos 19 d. vakare mums pagerbti Lenkijos užsienių reikalų ministerijos spaudos skyriaus viršininkas „Bristolio“ viešbutyje surengė pietus. Pietų metu pasakytose kalbose buvo pabrėžti išpūdžiai, padėkos ir linkėjimai ir oficialiai atsisveikinta su maloniaisiais ir rūpestingais šeiminkais. Tą pačią naktį mūsų laikraštinių dalis išvažiavo traukiniu į Kauną, o kiti dar turėjo vieną dieną poilsio Varšuvoje.

Ši didelė ir įdomi kelionė po Lenkiją ir jos svarbiausias pramonės vietas, be abejo, davė geros ir retos progos pažinti šiandieninę Lenkiją, kuri, kaip ten pabrėžiama, „dirbanti atraitytomis rankovėmis“. Darbo tempas, darbo pamėgimas ir jo meilė niekuomet nėra nereikalinga bet kuriai tautai ar valstybei. Svertur matyti gerieji ir menkieji išpūdžiai dar daugiau skatina dirbti ir kurti savo Tėvynės gerovei.

Kpt. Urbonas

LENKIJOS KARIUOMENĖ. Prancūzų karinis žurnalas „Revue d'Artillerie“ skelbia naujausias žinias apie Lenkijos kariuomenės sudėtį ir dislokaciją.

Lenkijos kariuomenė turi 10 armijos korpusų, kurie susideda iš 30 pėst. divizijų, 1 kav. divizijos ir 12 atskirų kav. brigadų. Kiekviename korpe yra po 3 pėst. divizijas. Korpus būstinės: I-ojo Varšuva, II — Liublinas, III — Gardinas, IV — Lodzius, V — Krokava, VI — Lvovas, VII — Poznanis, VIII — Tornas, IX — Lietuvių Brasta, X — Przemšlius. Kavalerija suskirstyta: I korpe viena kav. divizija, III-me 3 kav. brigados, VI-me 2 kav. brigados; po 1 kav. brigadą turi II, V, VII, VIII, IX ir X korpai. IV korpas kavalerijos neturi.

Pėst. divizijų sudaro 3 pėst. ir 1 lengv. art. pulkai. Kavalerijos divizija turi 3 brigadas; kiekvienoje brigadoje yra 2 kav. pulkai ir 2 rait. art. grupės. Atskira kavalerijos brigada susideda iš 2 arba 4 kav. pulkų ir 1 rait. art. grupės. Be to, yra atskiras pasienio apsaugos korpas.

Taikos metu lenkų kariuomenėje yra 323 pėst. batalionai, 272 kav. eskadronai, 481 art. baterija (jų 303 lengv., 90 sunk., 9 ypat. sunk., 39 rait. ir 40 zenit. artilerijos). Šarvuotos dalys susideda iš 12 tankų batalionų ir 4 šarvuotųjų automobilių grupių. Technikos kariuomenę sudaro 28 batalionai: jų 14 pionierių, 13 — ryšių ir 1 cheminis. Karo aviaciją sudaro 6 aviacijos pulkai ir 1 grupė, viso apie 1500 lėktuvų; be to, dar 2 orpūslų batalionai. Pėst. pulkas turi 108 lengv. ir 36 sunk. kulkosvaidžius, 27 lengv. ir 9 sunkesn. minosvaidžius, 9 prieštankinius pabūklus ir 4 lydim. artilerijos 75 mm patrankas. Lengvosios artilerijos pulke yra 2 lengv. patrankų grupės ir 1 haubicų grupė. Sunk. art. pulke — 2 haubicų grupės ir 1 patrankų grupė. Artilerijos grupę sudaro 3 baterijos (po 4 pabūklus). Kiekvienas art. pulkas turi dar 18 sunk. kulkosvaidžių (po 2 kiekvienoje baterijoje).

KARIUOMENES GYVENIMAS

VALSTYBĖS DRAMOS VAIDINIMAI KARIAMS. Be jau suvaidinto A. Rūko veikalo „Žemė šaukia“ Seredžiaus, Prienų ir Alytaus igulų kariams, Valstybės Dramos kolektyvas suvaidino St. Lauciaus pjesę „Žydinti žemė“ Varnių igulos kariams rugpiūčio 14 d., Telšių igulos kariams rugpiūčio 15 d., Plungės igulos kariams — rugpiūčio 16 d. ir dar suvaidins Raseinių igulos kariams rugpiūčio 17 d. ir Tauragės Naumiesčio igulos kariams rugpiūčio 19 d.

Šie vaidinimai rengiami Kar. Št. Spaudos ir Švietimo Skyriaus rūpesčiu ir į juos kviečiami vietiniai bei apylinkių šauliai.

J. B.

2. INŽINERIJOS BATALIONAS. Rugpiūčio 5 d. pionierių daliniai grįžo į kareivines iš vasaros stovyklos (prie Gudelių ežero), kur apie 2 mėn. praktiškai mokėsi specialybės dalykų.

Tą pat dieną įvyko futbolo rungtynės tarp bataliono ir šarvuotųjų rinktinės futbolo komandų igulos nugalėjo vardui įgyti ir 7 km žygis. Dalių futbolo komandos kovojo labai ryžtingai ir atkakliai. Praėjus normaliam laikui, rezultatų nepasiekta. Nors rungtynės ir buvo iš dviejų kartų pratęstos, bet nugalėtojas vis tiek nepaaiškėjo, todėl dėl nugalėtojo vardo teks dar kartą rungtis. 7 km žygį laimėjo: I vietą — jaun. kar. Gaulia ir II vietą gr. Stankus.

Rugpiūčio 6 d. buvo 1500 m bėgimas, disko, ieties ir granatų mėtymas, rutulio stūmimas, 200 m bėgimas, šuolis į tolį ir aukštį ir 5 km žygis.

Rungėsi likt. puskarininkių ir kareivių klasės. Pirmąsias vietas laimėjo: likt. psk. klasėje: 1500 m bėgime ir šuoly į tolį psk. Olbikas, disko mėtyme — j. psk. Rukštėnas, 200 m bėgime ir rutulio stūmime — psk. Šereiva, ieties mėtyme j. psk. Dovidauskas ir granatų mėtyme — j. psk. Žitkauskas; kareivių klasėje: 1500 m bėgime j. psk. Galinis, disko mėtyme ir rutulio stūmime — eil. Krukas, 200 m bėgime — gr. Abromavičius, ieties mėtyme — jaun. kar. Čibirka, granatų mėtyme — eil. Juknevičius, šuoly į tolį — j. psk. Gutauskas, šuoly į aukštį j. psk. Satkauskas ir 5 km žygį — I vietą jaun. kar. Dajotas, II vietą jaun. kar. Banilis ir III vietą jaun. kar. Mandrijauskas.

Visiems laimėtojams buvo išdalintos dovanos. Be to, bataliono komandos žaidė orasvidį ir pabaigoje bataliono ir šarvuotųjų rinktinės krepšininkai žaidė krepšinį. Nors dauguma b-no krepšininkų dalyvavo kitose sporto šakose ir buvo gerokai pavargę, bet didelio pasiryžimo dėka išėjo nugalėtojais ir laimėjo igulos nugalėtojo vardą rezultatu 23:18 (5:10).

Sportą pajvairino ir gausiai susirinkusių žiūrovų nuotaiką kėlė protarpiais rodomi komiško sporto numeriai ir stygų orkestras, pačių jėgomis organizuotas. Sportą organizavo ir vadovavo sporto vadovas ltn. Cieminis.

K. A.

NAUJI ARKLIŲ KAUSTYTOJAI IR KARININKŲ PADĖJĖJAI 1. GUSARŲ PULKE. Rugpiūčio 1 d. išleista pulke arklių kaustytojų, o rugpiūčio 5 d. baigusiuju mokomąjį eskadroną mokinių laidos.

Arklių kaustytojų mokyklą I-ju baigė 1. eskadrono eilinis Jonas Tamošauskas, II-ju sunk. kulk. eskadrono eilinis Stasys Kuzmickas. Mokomojo eskadrono laidą I-ju baigė 2. eskadrono eilinis Adolfas Liaudanskas ir II-ju — 4. eskadrono eilinis Antanas Juodis.

Baigę arklių kaustytojų mokyklos ir mokomojo eskadrono kursą pirmaisiais ir antraisiais pakelti į grandinio laipsnį ir apdovanoti laikrodžiais: baigę pirmaisiais — sidabriniais, o antraisiais — nikeliniais. Taip pat pakelti į grandinio laipsnį ir visi gerai baigę mokomojo eskadrono kursą.

Baigusieji mokomojo eskadrono kursą išleistuvių dieną pulkui įteikė 1 karabiną.

A. G-nius

KARIAI — ŠVENTOSIOS DARBO TALKOJ. Gediminėnai: j. ltn. Morkūnas, psk. Bronius Umbrasas ir psk. Juozas Šutinys, norėdami darbu prisidėti prie šventosios uosto įrengimo, gavę atostogų, išvyko į III pamainos Darbo Talką. Darbo Talkoje dirbo taip pat vietos komendantūros du civiliai tarnautojai.

Psk. A. Umbrasas

IŠĖJO Į ATSARGĄ KARO AVIACIJOS ZOKNIŲ IGULOS PUSKARININKIS LEONAS MILIŪNAS. Rugpiūčio 5 d. savo prašymu išėjo į atsargą karo aviacijos Zoknių igulos psk. Leonas Miliūnas.

Psk. L. Miliūnas

Jis gimė 1910 m. balandžio 19 d. Vilniaus krašte, Lydos aps., Nočios parapijoje, Popiškių kaime. Lenkams užėmus Vilniaus kraštą, jo tėvai persikėlė gyventi į Marijampolę. Čia psk. Miliūnas baigė 7 gimnazijos klases ir 1932 m. stojo savanoriu į karo aviacijos mokyklą, puskarininkių lakūnų klasę. Mokykloje būdamas gabus mokynys-pilotas, nors ir jaunas, išigijo pirmaujančio piloto vardą. 1933 m., atlikdamas aukštojo pilotažo uždavinį, turėjo retą ir žutbūtinę avariją. Pakilęs naikintuvu

Kaune virš Linksmadvario, darė įvairias figūras. Vedant lėktuvą iš „pikė“, staiga lūžo lėktuvo sparnai. Lėktuvas, lyg bomba, nérési žemyn. Vargais negalais psk. Miliūnas atsiplėšė nuo skriejančio žemėn lėktuvo ir leisdamasis parašiotu užkliuvo už aukšto ažuolo, augančio Nemuno krante, Linksmadvaryje. Ilgokai jam reikėjo medyje kabėti, kol buvo nukeltas pagalbon atvykusių žmonių (žiūr. paveikslą). Įdomiai apie šį įvykį pasakoja pats avarijos ištiktasis: „Prie manęs, kabančio medyje, pagalbon pirmasis atvyko girtutėlis vyriškis ir vos apversdamas liežuvį, mane peikė kaip blogą lakūną, kad

Psk. Miliūno pergyvenimas, iššokus iš krintančio lėktuvo

nepasukau parašiuo aerodroman. Nuo to jumoristo kalbos mano susijaudinimas lyg dingo ir nuo to momento pasijutau pasprukęs iš mirties nasrų“.

1934 m., baigus karo aviacijos mokyklą, psk. Miliūnas pakeltas į jaun. puskarininkio laipsnį ir suteiktas jam II-os eilės karo lakūno vardas. Pasilikęs liktiniu, stropiai ir sąžiningai eidamas savo pareigas, užsitarnavo puskarininkio laipsnį ir I-os eilės karo lakūno vardą.

Kaip ir visiems liktiniams puskarininkiams, išeinantiems atsargon, Zoknių įgulos liktinių puskarininkių ramovės valdyba norėjo surengti gražias išleistuves ir psk. Miliūnui, bet jis tik nuoširdžiu rankos paspaudimu atsisveikino su visais savo draugais ir paprašė ramovės valdybą, kad skirtas jo išleistuvėms lešas paaukotų Lietuvos šaulių Sąjungos aviacijai. Ramovės valdyba sutiko ir apie 200 lt paskirs šaulių aviacijai remti.

Psk. Povilionis

3. DRAGŪNŲ G. V. PULKAS. Rugpiūčio 3 d. pulke įvyko mokomosios kalvės laidos ir to pat mėn. 9 d. mokomąjį eskadrono laidos mokinių įgytų žinių patikrinimas, o 12 d. mok. eskadrono mokinių išleistuvės. Mok. kalvės kursą pirmaisiais baigė šie eiliniai: Keršys (s. k. esk.) ir Keleris (7. PP). Mok. eskadrono kursą pirmuoju baigė gr. Ambrozaitis ir antruoju gr. Kaminskas. Pulko vadas visus keturis apdovanojo laikrodžiais. Be to, visi baigusieji mok. eskadrono kursą pakelti į grandinio laipsnį.

Baigusiems mok. eskadroną, pagal seną pulko tradiciją, padarytos išleistuvės, kuriose dalyvavo pulko vadas, visi dalinių vadai ir eskadronininkai. Išleistuvių metu pulko orkestras pagriežė keletą naujų gražių dalykelių.

ATSISVEIKINOME SU KARIUOMENĖS VETERANU. Rugpiūčio 1 d. išėjo iš kariuomenės eilių veteranas, 7. pėst. pulko viršila Juozas Golekas.

Vrš. Golekas yra vilnietis, gimęs 1901 m. Švenčionių aps., Dubetavo vl., Žaidiškių kaime. 1917 m. vokiečių okupacijos metu Golekų šeima, kartu su kitais lietuviais, buvo ištremti į Vokietiją. Iš ten šešiolikmetis Golekų sūnus Juozas, ilgėdamasis Tėvynės, pabėgo ir po sunkios, varginančios vieno mėnesio kelionės atsirado Lietuvoje. Už metų visi ištremtieji lietuviai, kurių tarpe buvo ir Golekų šeima, buvo paleisti ir grįžo į Lietuvą. Čia grįžę sūnų atrado sveiką ir linksmą, prieš tai nesitikėję jį matyti gyvųjų tarpe.

Į kariuomenę vrš. Golekas stojo savanoriu ir buvo paskirtas į 5. p. pulko atsargos kuopą. Čia baigė mokomąją kuopą. Liktiniu pulke buvo paliktas 1923 m. kovo 24 d. Kitais metais, kaip gabus ir darbštus puskarininkis, buvo pakeltas ir į viršilos laipsnį. Tolimesnei karo tarnybai 1934 m. buvo perkeltas į 7 p. pulką. Čia tarnaudamas vrš. Golekas norėjo pasiekti 20 metų kariuomenės tarnybos ir tik tada išėiti į atsargą, tačiau nelemta širdies liga, gauta Nepriklausomybės kovose, paskiausiai ėmė smarkiau pasireikšti ir jis buvo priverstas vykti į Karo ligoninę, iš kur jį visai paleido iš kariuomenės.

Vrš. Golekas buvo blaivus žmogus, nerūkė ir nedarė jokių bereikalingų išlaidų. Per 18 m. savo tarnybos vien iš gaunamos algos susitaurė nemažą sumą pinigų ir įsigijo didelį ir gražų ūkį.

„Savo gausingai šeimai sukūriau šviesią ateitį“ — nusišypsojo vrš. Golekas per savo išleistuves puskarininkių ramovėje.

Vrš. Golekas nors ir buvo nejaunas ir sirguliavo, bet niekad sergančio jo negalėjo pastebėti. Visada buvo linksmas ir laimingas. Tarnyboje visada buvo uolus ir darbštus, už ką buvo apdovanotas Lietuvos Nepriklausomybės ir Vytauto Didžiojo ordino III laipsnio medaliais.

Pulko liktiniai atsisveikindami įteikė jam brangią dovaną.

A. G.

6. PĖST PULKAS IŠKYLAUJA. Rugpiūčio 5 d. 6. PP vienas batalionas vykdė žygį į Platelių. Žygis buvo puolaomojo pobūdžio. Priejus Platelių bažnytkaimį, ne vienas karys atsiduso giliu džiaugsmu. Jau iš tolo buvo galima pastebėti plevėsuojančias tautines vėliavas ir dideles minias žmonių, pasipuošusių išėiginiais drabužiais. Minią margino įvairiaspalviai mergaičių tautiniai drabužiai, susimaišydami su gėlių varsomis, kurių turėjo kiekviena mergaitė pilnas rankas. Ant pastatytų vartų buvo užrašas: „Sveiki, Lietuvos gynėjai“. Priejus prie pat vartų, pasibėrė sveikinimų žodžiai ir gėlių įteikimas. Kariai nebespėjo paimti ir kiti net nebeturėjo kur padėt jiems įteiktų gėlių. Kuriems nespėjo įteikti į rankas, ant jų pasibėrė gėlių lietus. Žemaičių senelių raukšlėtuose veiduose spindėjo džiaugsmas ir lyg pavydas, kad jie negalėjo tokiose pat savo kariuomenės žaliuose gretose stovėti, o turėjo jungą nešti tolimuose kraštuose svetimųjų naudai. Štai ir mažieji iš džiaugsmo šokinėja, gerėdamiesi savo kariuomene ir,

rodos, nekantriai laukia, kada jie galės mūsų žaliąsias gretas papildyti.

Nužygiuojame prie Platelių ežero ir gražiame didelių medžių ir jaunų eglaičių pavėsyje apsistojame postoviui. Nors žygiuota kaitroj apie 20 kilometrų, tačiau suskamba ryžtinga karių daina. Prie stovyklos tuojaus pradėjo rinktis visuomenė pasigėrėti sava kariuomene ir jų daina. Kadangi buvo sausa ir šuliniuose vandens neperdaugiausia, tai kariuomenei būtų susidarę nemaža vargo su vandeniu. Bet vietos klebonas ir policijos viršininkas mielai patarnavo, nurodydami vandeningesnius šulinius. Klebonas pirmiausia pasiūlė pasinaudoti jo šuliniu.

Saulei nusileidus, po patikrinimo, viršum stovyklos pasirodė keletas šviesių raketų. Joms užgesus, pasigirsta delnų plojimas prašant raketų šūvius pakartoti.

Paskiaus įgula buvo nuvesta į bažnyčią pamaldoms. Iš kaimų susirinkusieji žmonės taip pat labai domėjosi kariuomene. Pareinant įgulai iš bažnyčios, drauge atėjo nauji civilių būriai. Pietų metu civiliai buvo pavaišinti kareivišku valgiu ir jie labai džiaugėsi jo skanumu. Civiliai kariams vaišingumu taip pat atsilygino. Daug pintinių uogų išdalino be jokio užmokeščio. Po pietų įgulos orkestras keletą valandų griežė, o susirinkusi apylinkės visuomenė bendrai su kariais pasilinksmo — pašoko. Kiti bendrai laiveliais plaukiojo po Platelių ežerą. Išžygiuojant kariuomenei iš miestelio, taip pat nesigailėta jai gėlių ir daug gražių linkėjimų.

I. Š.

MINDAUGĖNAI KULKOSVAIDININKAI — GERI ŠAULIAI. Liepos mėn. Gaižiūnų poligone antrame šaudymo laikotarpyje per prizinio — asmeninio šaudymo rungtynes iš sunkiųjų kulkosvaidžių dovanas laimėjo šie 4. pėst. L. K. Mindaugo pulko kulkosvaidininkai. Gavo laikrodį ir po ženklėlį „Geram šauliui“: psk. Radzevičius, j. psk. Kemundris, eil. Vileiniškis. Gavo ženklėlį „Geram šauliui“: psk. Tuzikas, j. psk. Andrijauskas, gr. Kapšys, gr. Jurėnas, eil. Juodelis, eil. Šliogeris ir eil. Sokas.

Pažymėtina, kad antrame šaudymo laikotarpyje prizinio-asmeninio šaudymo rungtynėse iš sunkiųjų kulkosvaidžių buvo skirta keturi laikrodžiai, iš kurių trys teko 4. pėst. L. K. Mindaugo pulko kulkosvaidininkams ir ženklėlių „Geram šauliui“ dešimt.

M. A.

5. PĖST D. L. K. KĖSTUČIO PULKAS. Atvykus į pulką kariūnams-aspirantams kandidatams, prasidėjo rungtyniavimas tarp kuopų, kuri gražiausiai sudainuos. Kol nebuvo asp.-kandidatų, dainavime pirmavo mokomoji kuopa, bet dabar pirmauja 2. kuopa, nes joje mokymą praeina asp. kandidatai. Kitos kuopos žada neapsileisti asp. kandidatams. Dabar po vakinio patikrinimo rajonas skamba nuo karių dainų.

svs

GAISRŲ FRONTE. Seredžiaus apylinkėse liepos — rugpiūčio mėn. buvo 2 gaisrai. Įgulos ugniagesių komandos išvykima į gaisrus turėjo progos stebėti atostogavęs Seredžiaus miestelyje kariuom. ugniagesių inspektorius. Komanda greit susirenka ir tvarkingai išvyksta į gaisrą. Geri ir darbo vaisiai: gaisrams nebuvo leista išsiplėsti. Kai komanda gaus dar tobulėsius įrankius, tai galės gražiau pasirodyti. Seredžiuje nėra civilės ugniagesių komandos. Laikomas įsteigtu 1934 m. šaulių būrio ugniagesių skyrius, bet jis neturi jokių gesinimo įrankių. Miestelio gyventojai susirūpinę turėti civilę komandą, t. y. savanorių, o gal būt ir šaulių. Jau buvo vienas piliečių susirinkimas, į kurį buvo pakviestas ir kariuom. ugniagesių inspektorius.

GRĮŽO INSPEKTORIUS. Rugpiūčio 16 d. kar. ugn. insp. mjr. Ružancovas grįžo iš atostogų. Kauno įgulos inspektoriaus pareigas mjr. Ružancovui atostogaujant ėjo įgulos XVI ung. k-dos v-kas kpt. Janickas.

IŠVYKO INSP. ADJUTANTAS. Kar. ugniag. insp. adjutantas kpt. Vladas Valys išvyko į užsienį aukštuosius karo mokslus eiti.

VADOVĖLIS KOMANDOMS. Lietuvos Ugniagesių Sąjunga išleido ats. plk. ltn. V. Baltrimo knygą „Kaip saugotis gaisrų“. Karo Butų viršininkas pripažino šią knygą naudinga ne tik kariuomenės ugniagesiams, bet ir visiems kariams. Todėl, liepes įsigyti kariuomenės ugn. komandoms po 1 egz. knygos, paprašė Kar. Št. Spaudos ir Švietimo Skyriaus viršininką nupirkti po 1 egz. knygos ir visoms kareivių bibliotekoms.

SPORTAS

Ž. NAUMIESČIO ĮGULA. Rugpiūčio 6 d. ir vėl kariai futbolininkai turėjo gražų laimėjimą prieš Tauragės „Makabi“, net rezultatu 6:2 (3:0).

Krepšinininkai buvo nuvykę revanšo rungtynėms į Vainutą prieš vietinį ŠSK (pirmas rungtynės kariai laimėjo 23:4), tačiau ir čia pasirodė neblogai ir laimėta 19:10.

Gr. J. Kervys

KARO TECHNIKOS DALYS. Rugpiūčio 5 d. 1. inžinerijos b-no krepšinio aikštelėje buvo pirmenybių rungtynės tarp ryšių b-no ir auto rinktinės. Laimėjo auto rinktinė 17:15.

Rugpiūčio 8 d. Karo Mokyklos stadione buvo futbolo pirmenybių rungtynės tarp 1. inžinerijos b-no ir auto rinktinės. Laimėjo 1. inžinerijos b-nas 1:0.

Eil. Miknevičius

I. PD KREPŠINIO IR FUTBOLO NUGALĖTOJAI. 1939 m. I. PD įgulų komandų nugalėtojais išėjo: krepšinio — Kėdainių įgula. Stipriųjų komandų žaidimo išdavos: Kėdainiai — Ukmergė — 11:4; Panevėžys — Ukmergė — 37:13; Kėdainiai — Panevėžys — 26:21. Futbolo laimėtojas — Panevėžio įgula. Žaidimo išdavos: Ukmergė — Kėdainiai — 6:2; Panevėžys — Ukmergė — 11:3; Panevėžys — Kėdainiai — 3:2.

Laimėtojai stropiai ruošiasi kariuomenės krepšinio ir futbolo rungtynėms.

Psk. Umbrasas

JŪROS SAVAITĖS VANDENS ŠVENTĖ KAUNE. Rugpiūčio 12 d. Kaune K. K. Rūmų plaukykloje Jūros savaitės vyr. komiteto talkininkės Šaulių Sąjungos surengtoje vandens šventėje buvo įdomi ir įvairi programa. Buvo rungtyniaujama plaukyme, šuoliuose, baidarėmis ir kitų laivų pasirodymu. Ir ši įvairi programa buvo įvykdyta gera nuotaika ir dideliu pasiryžimu, nes plaukyme buvo iškovota net septyni nauji Lietuvos rekordai. Ir kiti plaukyme pasiektieji laikai rodo, kad plaukikai yra padarę didelę pažangą. Be to, šventę pajvairino ir žiūrovus linksmiai nuteikė gausiai šventėje dalyvavę jaunučiai plaukikai, šuolininkai ir baidarininkai.

IŠ L KLASĖS FUTBOLO PIRMENYBIŲ. Rugpiūčio 12 d. Kaune buvusiose I L klasės futbolo pirmenybių rungtynėse CJSO įveikė ŠMSK 1:0 (1:0).

Rugpiūčio 13 d. buvo trejos L klasės futbolo pirmenybių rungtynės, Kaune tarp LGSF ir Tauro baigėsi 1:1 (0:1). Telšiuose KSS įveikė ŠŠ Kovą 1:0. Šiauliuose LFLS įveikė Sakalą 2:0.

KAS NAUJA LIETUVOJE

SUREGULIUOTA NEMUNO VAGA IKI KALNĖNŲ UOSTO. Šiomet nuo ankstyvo pavasario prie Nemuno reguliavimo darbų pradėjo dirbti apie 50 klaipėdiškių pabėgėlių ir paskui dar buvo priimta apie pusantro šimto darbininkų, kurie iki šio laiko sureguliuo Nemuno vagą iki Kalnėnų uosto

(apie 3 km žemiau Jurbarko). Tai labai palengvino laivininkystei, nes dabar į uostą iš Nemuno žemupio jau galės įplaukti ir daugiau pakrauti baidokai.

IREGISTRUOTI NAUJI IŠRADIMAI. Pramonės Departamentas davė išradimo patentus šiems Lietuvos piliečiams: Edv. Šaulinskui, Radviliškyje, išradusiam garinį korių lydytoją; Č. Libikui ir St. Degučiai, Telšiuose, išradusiems lauko tipo plytoms degti patobulintą krosnį; Marijonui Jagučanskiui, Kaune, išradusiam šešiasdešimt keturių akmenų klubo dūmno; Šalanskiui, Kaune, išradusiam muilo preparatą rankoms plauti ir Deršidui su Petersu, Kaune, išradusiems būdą ir prietaisą lengvoms betoninėms statybinėms plokštelėms gaminti.

SVARSTOMAS IPOTEKOS BANKO ĮSTATŲ PROJEKTAS. Parengtas Ipotekos Banko įstatų projektas pateiktas svarstyti Ministrų Tarybai. Banko tikslas — duoti ilgalaikių kreditų pramonės įmonėms, miesto nekilnojamų turtų savininkams ir laivybos įmonėms. Banko steigėjas yra vyriausybė. Jo pagrindinis kapitalas yra trys milijonai litų. Jį sudaro 6.000 nevardinių akcijų po 500 litų kiekviena. Banko valdytoją ir jo padėjėją skiria ir atleidžia Respublikos Prezidentas, pristačius Ministrų Tarybai. Banko nuostoliams padengti sudaromas iš 10% jo kasmetinio grynojo pelno atsarginis kapitalas ligi pusės pagrindinio kapitalo sumos. Banko įkaito paskolos lakštų ir jo atkarpų išmokėjimui garantuoti sudaromas specialusis atsarginis kapitalas. Už įkaitą bankas gali duoti paskolos ne daugiau kaip 70% miesto nekilnojamojo turto ir ne daugiau kaip 50% pramonės įmonių nekilnojamojo turto įkainojimo sumos. Banko statutą priima banko taryba ir tvirtina finansų ministras.

PARVEŽĖ 5 GARVEŽIUS. Iš Škodos fabrikų parvežti 5 siaur. geležinkelių garvežiai, kurių du jau priimti. Užsakyti 6 garvežiai ir platiesiems geležinkeliams, bet dar neatsiusti.

ŽAGARĖJE GERAI UŽDERĖJO VYŠNIOS. Žagarėjo šiemet gerai užderėjo vyšnios, kurių daug Pienocentras išvežė į Vokietiją. Apskaičiuojama, kad šiemet iš Žagarės apylinkių parduota 150.000 kg vyšnių.

DIDELIS GAISRAS PRIENUOSE. Rugpiūčio 12 d. Prienuose, dešiniajame Nemuno krante, sudegė netoli naujojo Prienų tilto esanti Grosmano lentpiūvė — malūnas. Gaisro padaryti nuostoliai siekia apie 100.000 litų.

DIDELĖ VAIKŲ PRIEGLAUDA ŠIAULIUOSE. Šiaulių aps. savivaldybė Pavenčiuose, Milvydų miške, iš miškų departamento gavo 4 ha žemės sklypą, kuriame šiuo metu pradėjo statyti didelę vaikų prieglaudą. Ji bus vienas moderniausių pastatų ir kainos per 300.000 litų. Šiomet bus baigti statyti trobesiai, kitais metais įrengimas. Prieglaudoje tilps 150 vaikų.

NAUJA PRIVATINĖ PREKYBOS MOKYKLA SUAUGUSIEMS. Švietimo M-ja, atsižvelgdama į reikalą paruošti daugiau kvalifikuotų prekybininkų ir įvairių kitokių prekybos įmonių darbininkų, leido dipl. teisininkui J. Majauskui, gyv. Kaune, Gedimino g-vė 12/13 nr., suorganizuoti privatinę prekybos mokyklą suaugusiems, kurioje mokslas tęsis dvejus metus, pamokos bus dėstomos vakarais, kad galėtų mokyklą pasinaudoti jau dirbantieji asmenys. Mokyklos programa visai sutinka su valstybinių žemesniųjų prekybos mokyklų programa.

Popietinėmis valandomis yra laisvesni įvairių prekybos sričių specialistai, todėl mokykloje dėstys aukštojo mokslo ir su didesniu patyrimu asmenys. Į mokyklą priimami asmenys, baigę pradžios mokyklą.

PARYŽIAUS LIETUVIŲ AUKOS GINKLŲ FONDUI. Šiomis dienomis per Lietuvos pasiuntinybę Paryžiuje mūsų Ginklų Fondui pasiūsta 17.840 fr. suma. Anksčiau broliai Jozefovičiai paaukojo 10.000 frankų ir broliai Šapiros 5.000 fr. Aukojusių po 2.000 fr., 1.000 fr. ir mažesniais sumomis buvo gana daug.

PER 170 PRAŠYMŲ Į V. D. UNIVERSITETĄ. Iki šiol į V. D. Universitetą paduota per 170 prašymų. Daugiausia norinčių stoti yra į medicinos fakultetą.

NETURTINGŲJŲ VAIKAI ATOSTOGAUJA. Marijampolės miesto savivaldybė savo lėšomis Kazlų Rūdoje išlaiko vaikų vasaros koloniją, kurioje atostogauja silpni miesto biednuomenės vaikai. Kolonija yra prie pušyno, sausoje, gražioje ir sveikoje vietoje. Į šią koloniją jau pasiūstos kelios partijos vaikų, kurie atostogauja po mėnesį. Kolonijai vadovauja sumani pedagogė ses. M. Vilkaitė.

Ministras pirmininkas ats. b. gen. Černius atidarė Kauno hipodromą

POLITIKOS

APZVALGA

VOKIEČIŲ-ITALŲ PASITARIMAS. Praėjusią savaitę vyko vokiečių-italų užsienių reikalų ministrų konferencija Zalcburge. Pasitarimuose buvę liečiami Dancigo, Vengrijos, Jugoslavijos ir kt. klausimai. Pagal Havaso pranešimą, Vokietija norėjusi pirmiausia išspręsti Dancigo klausimą ir sakydamam reikalui prašiusi Italijos pritarimo. Čia pasirėiškę nuomonių skirtumai. Esą, vokiečiai nieko nelaukdami norėję paskelbti Dancigo prijungimą, o italai siūlė ir toliau manevruoti.

Lenkų žinios skelbia, kad Italija reikalaujanti saikingumo, atsargumo ir apsiskaitymo, kad nekiltų Europos karas, kuris italams dėl vidaus politikos esąs labai nepopuliarus, bet vokiečiai esą siūlę pasidalyti įtakomis Rytų Europoje. Jugoslavija, Graikija ir Bulgarija turinti būti Italijos įtakoje, Rumunija — italų-vokiečių, o Vengrija verčiama į karinę sąjungą su ašies valstybėmis. Už tai jai siūloma Slovakija ir Rumunijos teritorijos dalis, prie kurios vengrai reiškia pretenzijų. O vyriausias vokiečių reikalavimas esąs — Dancigo bylos išsprendimas ir D. Vokietijos susijungimas su Rytprūsiais, atimant iš Lenkijos A. Sileziją, Pamarį ir Poznanę. Tačiau žinios apie vokiečių-italų pasitarimus gaunamos viena kitai labai prieštaraujančios.

Tautų Sąjungos komisaras Dancige prof. Burkhardtas esąs išvykęs į Berchtesgadeną pas Hitlerį. Užsieny skelbiamos žinios, kad Hitleris jam išteksiąs vokiečių paruoštą planą, kaip prisijungti prie Vokietijos Dancigą. Su tuo planu komisaras vyksiąs pas Čemberleną. Kai kurie laikraščiai pastebi, kad komisaras ne į savo reikalus kišasi. Tačiau oficialiniai šaltiniai apie šią komisaro kelionę nieko nekalba.

KARINIAI PASITARIMAI MASKVOJE tarp Prancūzijos, Didžiosios Britanijos ir Sovietų Sąjungos kariuomenių štabų vyksta kasdien po du kartus. Maskvos spauda apie pasitarimus nieko nerašo.

PRAŠALINO ČEKOSLOVAKIJOS HERBĄ. Čekijos protektorius Neurato pavaduotojo Franko įsakymu nuo buv. Čekoslovakijos užsienių reikalų ministerijos rūmų pašalintas didžiulis Čekoslovakijos respublikos herbas. Pašalinant herbą, buvo susirinkusi didžiulė čekų minia, kuri verkė ir mėgino giedoti Čekoslovakijos himną, bet įsikišusi policija minią išsklaidė.

Taip pat protektorinė valdžia pasiūliusi visoj Čekijoje pašalinti buv. Čekoslovakijos prezidento Masaryko paminklus.

ROMON VYKSTA JUGOSLAVIJOS MINISTRAS PIRMININKAS Cvetkovičius, kuris, pagal lenkų pranešimus, patikinsiąs Italiją, jog karo atveju Jugoslavija būsianti neutrali. Girdi, toks paaikškinimas esąs reikalingas, nes paskiausiai Jugoslavijos ir Italijos-Vokietijos valstybių santykiai buvę šalti ir šios valstybės bijojusios, kad Jugoslavija būsianti palanki Vakarų Europos valstybėms.

GEN. FRANKAS — VIENINTELIS ISPANIJOS VALDOVAS. Pertvarkius Ispanijos vyriausybę, žymiai sustiprėjusi gen. Franko pozicija. Dabar jis bus vienintelis Ispanijos valdovas, nes visa vyriausia valdžia bus jo rankose. Ministrų taryba būsianti tik kaip savo rūšies patariamasis organas. Skubiam reikalui esant, gen. Frankas galės vienas viską spęsti, neatsiklausdamas nieko.

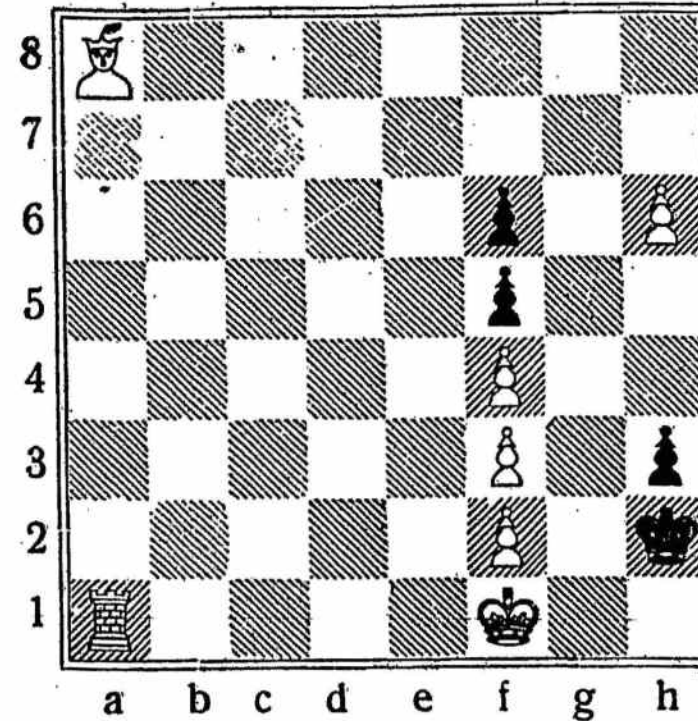
RUMUNIJĄ MOBILIZUOJA KARIUS. Rugpiūčio 15 d. Rumunijos kariuomenės vadovybė pašaukė dešimt metų atsarginius į kariuomenę. Rugsėjo 15 d. laukiama tolimesnių klasių pašaukimo. Kariuomenė koncentruojama pasienio srityse ir Dobrudžoje.

DEMOKRATIJOS FRONTAS PRIEŠ JAPONIJĄ. Amerikos Jungtinių Valstybių ir Prancūzijos atstovai apsilankę Japonijos užsienių reikalų ministerijoje pareiškė savo vyriausybės vardu, kad ir Amerika su Prancūzija kinų popierinių pinigų reikalais ir dėl išdavimo koncesijose sukrauto kinų sidabro turi tokius pat interesus, kaip ir Anglija. Japonų vyriausybė tuos pareiškimus atmetusi, nurodydama, kad ji ūkiškais reikalais tarsis tik su Anglija. Japonų laikraščiai pabrėžia, kad šis Amerikos J. V. ir Prancūzijos žygis rodo, jog demokratinės valstybės sudarancios bendrą frontą prieš Japoniją ir drauge siekiančios derybas Tokijoje pakreipti Anglijos naudai.

ŠACHMATAI

Uždavinių sprendimo konkursas!

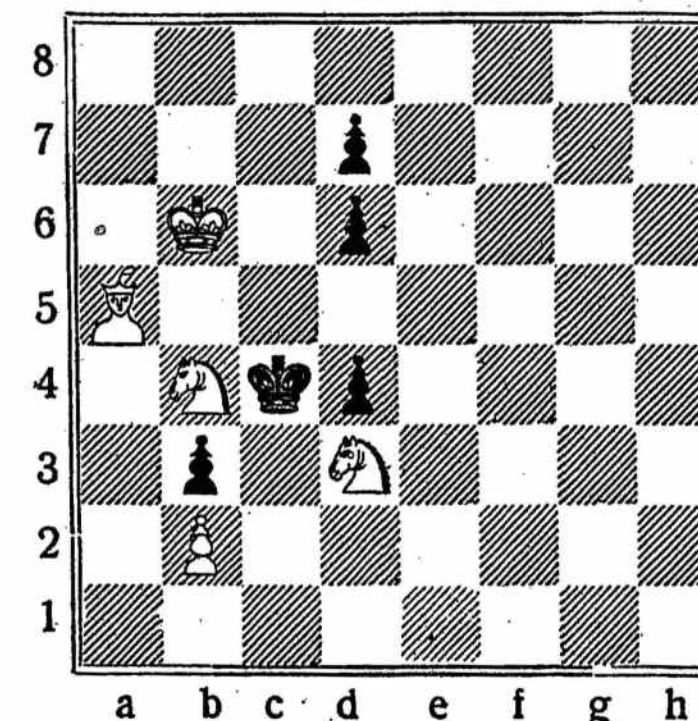
Uždavinys Nr. 21 (9)

Matas keturiais ėjimais

Uždavinys Nr. 22 (10)

Kl. Grincevičiaus — Raseiniai (Originalas)

Matas penkiais ėjimais

AMSTERDAMAS

Amsterdamo stadione sekant 30.000 žiūrovų miniai, pasaulio čempionas dr. Alechinas su eksčempionu dr. Euvė žaidė gyvomis figūromis šachmatų partiją, kuri po 22 ėjimų baigėsi lygiomis. Štai ši įdomi partija:

PARTIJA Nr. 18.

Balti: Alechinas — Juodi: Euvė. 1. d2—d4 d7—d5 2. c2—c4 c7—c6 3. Žg1—f3 Žg8—f6 4. Žb1—c3 d5:c4 5. a2—a4 Rc8—f5 6. Žf3—e5 e7—e6 7. f2—f3 Rf8—b4 8. e2—e4 Rf5:e4 9. f3:e4 Žf6:e4 10. Vd1—f3 Vd8:d4 11. Vf3:f7+ Ke8—d8 12. Rc1—g5+ Že4:g5 13. Vf7:g7 Vd4—e3+ 14. Ke1—d1 Bh8—f8 15. Že5:c4 Ve3—f4 16. Vg7:b7 Rb4:c3 17. b2:c3 Žg5—e4 18. Vb7:a8 Bf8—f7 19. Kd1—c2 Vf4—f2+ 20. Kc2—b3 Bf7—b7+ 21. Va8:b7 Že4—c5+ 22. Kb3—a3 Žc5:b7. Šioj padėty abu priešininkai sutiko lygiomis.

UŽDAVINIŲ SPRENDIMAI

Užd. Nr. 12. 1. c5—c6 Kd5:c6 (ar — c5) arba žirgas kur nors, tai 2. Vf1—b5×; jei 1. .... Kd5—e6 (ar e5, ar e4), tai 2. Vf1—f5×.

VIENAI GALVAI PRIEŠ TRIS VIS DĒLTO SUNKU

Šių metų pradžioje buvęs pasaulio čempionas Kapablanka viename New Yorko šachmatų klube žaidė iš karto tris rimtas partijas. Prie kiekvienos lentos prieš jį atsisėdo po tris žaidėjus, kurie tarpusavy galėjo pasitarti. Dvi partijas Kapablanka šiaip taip užbaigė lygiomis, o vieną turėjo vis dėlto pralaimėti. Šią pralaimėtąją partiją žemiau paduodame.

PARTIJA Nr. 19. Balti: Simonas, Neimanas, Filipšas — Juodi: Kapablanka. 1. Žg1—f3 d7—d5 2. c2—c4 c7—c6 3. b2—b3 Rc8—f5 4. g2—g3 h7—h6 5. Rc1—b2 e7—e6 6. Rf1—g2 Žg8—f6 7. 0—0 Žb8—d7 8. d2—d3 Rf8—c5 9. Žb1—d2 Vd8—e7 10. e2—e4 d5:e4 11. d3:e4 Rf5—h7 (Pėstininko e4 laimėti juodieji negalėjo, kadangi jų pėstininkas g7 neapgintas) 12. e4—e5 Žf6—e4 13. Žd2:e4 Rh7:e4 14. Vd1—e2 Re4—h7 15. a2—a3 a7—a5 16. b3—b4! (Šiuo puikiu ėjimu baltieji galutinai išivyrauja lauke d6 ir gauna geresnę partiją. Pėstininko b4 imti juodieji negali dėl nevykusios savo karaliaus padėties; pav., po 16... a5:b4 sektų 17. a3:b4 Ba8:a1 18. Bf1:a1 ir juodieji atsidurtų labai blogoj padėty) Rc5—b6 17. c4—c5 Rb6—c7 18. Žf3—d2 0—0 19. Žd2—c4 Bf8—d8 20. Žc4—d6 Rc7:d6 21. c5:d6 (Baltieji rengia lemiamą puolimą valdovės sparne) Ve7—e8 22. b4—b5 Žd7—b6 23. b5:c6 b7:c6 24. Ba1—c1 Žb6—d5 25. Bc1—c5 Bd8—b8 26. Bf1—c1 Bb8—b6 27. Rb2—d4 (Su grasinimu Bc5:d5 ir 29. Rd4:b6) Bb6—b1 28. Bc1:b1 Rh7:b1 29. Ve2—c4 Ba8—b8 30. h2—h3 (Po 30. Bc5:c6 sektų Rb1—d3! ir jei 31. Vc4:d3, tai Ve8:c6, o jei 31. Vc4—c5, tai Bb8—b1+ 32. Rg2—f1 Rd3:f1 33. h2—h2 Rf1—b5+ ir t. t.) Ve8—d7 31. Bc5:a5 f7—f5 32. Ba5—a7 Bb8—b7 33. Ba7—a6 Rb1—e4 34. Vc4:c6 Vd7:c6 35. Ba6:c6 Re4:g2 36. Kg1:g2 Kg8—f7 37. Bc6—c8 f5—f4 (Juodųjų padėtis beviltiška) 38. a3—a4 Kf7—g6 39. a4—a5 Žd—b4 40. Bc8—c7 Bb7—b5 41. d6—d7 Bb5—d5 42. Rd4—c5 Žb4—d3 43. Rc5—d6 Žd3—e1+ 44. Kg2—f1 Bd5—d1 45. Kf1—e2. Juodieji pasidavė.

Raitųjų rungtynės

Respublikos Prezidento ir kariuom. vado dovanas laimėjo 3. dragūnų pulkas. Krašto apsaugos ministro — 1. gusarų pulkas. Rugpiūčio 11—15 d. d. Kaune įvyko X-sios Žirginio Sporto Sąjungos surengtosios raitųjų rungtynės. Pirmąsias dvi dienas rungtynės vyko 1. gusarų pulko rajone ir Kleboniškyje, o trečiąją rungtynių dieną naujai atidarytame hipodrome. Įdomiausios varžybos buvo kavalerijos pulkų karininkų ir puskarininkų trikovės ir tikrosios tarnybos kareivių keturkovės dėl pereinamųjų dovanų: pirmieji dėl Respublikos Prezidento dovanos, antrieji dėl krašto apsaugos ministro dovanos ir tretieji dėl kariuomenės vado dovanos. Karininkų trikovės nugalėtoju liko 3. dragūnų pulko ekipa, ir ji laimėjo Respublikos Prezidento pereinamąją dovaną. Antroje vietoje liko 2. ulonų pulko ekipa ir trečioje vietoje 1. gusarų pulko ekipa. Atskirose šios trikovės varžybose ekipos nugalėtojais liko: arklių išjodinėjimo varžybose: 1 v. 1. KP ekipa, ji laimėjo Žirginio Sporto S-gos perein. dovaną, 2 v. 3. KP ekipa ir 3 v. 2. KP ekipa. Žygio ir perbėgimo rungtynėse: 1 v. 3. KP ekipa, laimėjo krašto apsaugos ministro perein. dovaną, 2 v. 1. KP ekipa ir 3 v. 2. KP ekipa. Rungtynėse per kliūtis: 1 v. 3. KP ekipa, ji laimėjo Kar. št. v-ko perein. dovaną, 2 v. 1. KP ekipa ir 3 v. 2. KP ekipa. Karininkų trikovos geriausiai pripažinti ir dovanas laimėjo: 1. ltn. Lastauskas 3. KP su kumele Kine, 2. j. ltn. Butvidas 1 KP su arkliu Rubežius, 3. ltn. Nakutis 3. KP su kumele Ragnyte, 4. ltn. Kukta 2. KP su kumele Gavėnia.

Puskarininkų trikovės nugalėtoju liko 1. gusarų pulko ekipa ir gavo krašto apsaugos ministro pereinamąją dovaną. Antroje vietoje liko 2. ulonų pulko ekipa ir trečioje vietoje 3. dragūnų pulko ekipa. Atskirose varžybose nugalėtojais liko: arklių išjodinėjimo varžybose: 1 v. 3. KP ekipa, 2 v. 1. KP ekipa ir 3 v. 2. KP ekipa. Žygio ir perbėgimo varžybose: 1 v. 1. KP ekipa, ir laimėjo Prekybos ir Pramonės Rūmų perein. dovaną, 2 v. 2. KP ir 3 v. 3. KP. Rungtynėse per kliūtis: 1 v. 1. KP, ir laimėjo kavalerijos v-ko perein. dovaną, 2 v. 3. KP ir 3 v. 2. KP. Psk. trikovės varžybose geriausiai pripažinti ir dovanas gavo: 1. vrs. Klimavičius 3. KP su kum. Reakcija, 2. vrs. Lileikis 1. KP su arkliu Priekalas, 3. j. psk. Zaremba 1. KP ir 4. psk. Sakalauskas 1. KP.

Kareivių keturkovės nugalėtoju liko 3. dragūnų pulko ekipa ir laimėjo kariuomenės vado pereinamąją dovaną. Antroje vietoje 1. gusarų pulko ekipa ir trečioje vietoje 2. ulonų pulko ekipa. Atskirose keturkovės varžybose nugalėtojais liko: lauko perbėgimo rungtynėse 3. KP ekipa ir gavo kavalerijos v-ko perein. dovaną. Kirtimo rungtynėse 1. KP ekipa ir gavo kavalerijos v-ko dovaną. Dūrymo varžybose 3. KP ekipa. Džigitavimo varžybose 3. KP ekipa ir už šias dvi varžybas gavo po perein. kavalerijos v-ko dovaną. Šiose varžybose geriausiai pripažinti ir dovanas gavo: 1. j. psk. Mekuševičius 1. KP, 2. gr. Urbonas 3. KP, 3. eil. Mažeika 1. KP, 4. gr. Pilypas 3. KP, 5. j. psk. Pupalaigis 3. KP, 6. eil. Emiljanovas 1. KP, 7. eil. Čepulis, 3. KP ir 8. eil. Labanauskas 3. KP.

Be šių kavalerijos pulkų grupinių varžybų, buvo ir įvairių individualinių varžybų. Trečiąją rungtynių dieną buvo įvykdytos dar šios varžybos: kariuom., šaulių ir policijos karininkams lenktynės per žabtvores. Iš dalyvavusiųjų šioje rungt. 15 raitininkų nugalėtojais liko: 1. j. ltn. Jankauskas 3. KP su arkliu Radamesas, 2. j. ltn. Gintautas 2. KP ir 3. ltn. Padegimas 2. KP. Civilių 1800 m. lenktynių nugalėtojai iš dalyvavusių 14 raitininkų liko: 1. Staneika su arkliu Strausas, 2. Einoris su arkliu Gerbis ir 3. Pavilčius su kum. Rūta. Kariuom., šaulių ir policijos psk. lenktynėse per kliūtis iš dalyvavusių 13 raitininkų nugalėtojais liko: 1. vrs. Jasiūnas 1. KP su arkliu Ridikas, 2. j. psk. Lukoševičius 2. KP su arkliu Oniskas ir 3. psk. Dičiūnas 1. KP su arkliu Ruduo.

Ketvirtąją rungtynių dieną pirmosios varžybos buvo kariuomenės, šaulių ir policijos puskarininkiams per 6 kliūtis aukštėjant. Šias visas kliūtis nugalėjo tik vienas raitininkas ir laimėjo 1 vietą, tai psk. Vyšniauskas 3. KP su kumele Pauza, 2 v. laimėjo psk. Merkelis 3. KP ir 3 v. vrs. Burdulis 1. KP su arkliu Kalibras. Po to buvo visiems Lietuvos auginojų žirgams nuo 4 m amžiaus 1.800 m lenktynės per žabtvores. Po įtemptų lenkčių nugalėtojais liko ir dovanas gavo: 1. Pavilčius su kumele Rusa, 2. Avižienius su arkliu Aras, 3. Kudirka su kumele Pulka, 4. Einoris su arkliu Gerbis ir 5. A. Natkevičius. Toliau buvo artilerijos karininkų

kliūčių šokimo rungtynės. Nugalėtojais liko: 1. ltn. Šapalas 3. AP su arkliu Palemonas, 2. j. ltn. Slavickas 4. AP su arkliu Įdomus ir 3. j. ltn. Kondratas. 3. AP su kumele Puta. Kita rungtis Kėdainių valst. žirgyno 3 m amžiaus žirgams 1.200 m lenktynės. Iš dalyvavusių 3 raitininkų vietomis pasiskirstė: 1. Paulauskas su kumele Asta, 2. Vaivada su kumele Akmenė ir 3. Ivanauskas su kumele Avieta. Paskutinė rungtis buvo kariuom., šaulių ir policijos karininkų kliūčių šokimo rungtynės, amerikinės (laimės kategorija). Nugalėtojais liko: 1. ltn. Smeliauskas 3. KP su arkliu Pajūrys, 2. ltn. Vosylius 2. KP su arkliu Kumpis ir 3. ltn. Kukta 2. KP su arkliu Reiškinyš.

Paskutinę varžybų dieną pirmosios rungtynės buvo kariuom., šaulių ir policijos puskarininkų lenktynės per žabtvores. Čia laimėtojais liko: 1. vrs. Jasiūnas 1. KP su arkliu Ridikas, 2. vrs. Dičiūnas su arkliu Ruduo ir 3. vrs. Dargis 1. KP su arkliu Sinusas. Po to buvo 2.400 lenktynės Kėdainių valstybinio žirgyno 3 m. amžiaus žirgams. Dalyvavusieji du raitininkai vietomis pasiskirstė: 1. Paulauskas su kumele Asta ir 2. Ivanauskas su kumele Avieta. Kitose varžybose kariuomenės karininkų grupinėse kliūčių šokimo rungtynėse Kauno miesto taurei iškovoti nugalėtojais liko ekipomis: 1 v. 3. KP 2 v. 1. KP ir 3 v. 2. KP. Individualiniai nugalėtojai: 1. ltn. Smielauskas 3. KP su arkliu Pajūris, 2. ltn. Padegimas 2. KP su arkliu Karvelis ir 3. ltn. Tamošiūnas. 1. KP su arkliu Laureatas. Po to sekė 2.400 m lenktynės per 8 kliūtis visiems Lietuvos žirgams nuo 4 m amžiaus iškovoti Kauno miesto 3000 litų dovanai. Dėl šios dovanos turėjo dalyvauti ne mažiau kaip 15 žirgų, bet dalyvavo tik 10. Nugalėtojais liko: 1. Staneika su arkliu Strausas, 2. Pavilčius su kumele Rusa, 3. Šatenšteinas su kumele Undine, 4. Natkevičius A. su kumele Audra ir 5. Avižienius su arkliu Aras. Prieš paskutines rungtynes buvo kariuomenės, šaulių ir policijos karininkų lenktynės per kliūtis. Nugalėtojais liko: 1. kpt. Kazakėvičius 1. KP su kumele Nida, 2. ltn. Padegimas 2. KP su arkliu Naujakūrys ir 3. j. ltn. Gintautas 2. KP su arkliu Rezultatas. Ir paskutinis varžybų punktas, kuris stipriausiai žiūrovus jaudino, tai buvo kirtimas, dūrimas ir džigitavimas. Po to buvo dovanų įteikimas. Išsirikiavus prieš tribūną laimėtojų ekipų vyresniesiems, laimėtojams karininkams, civiliams, puskarininkiams ir kareiviams, dovanas įteikė ministras pirmininkas ats. b. gen. Černius. Šių rungtynių dienomis buvo atidarytas naujas hipodromas. Per visą rungtynių laiką veikė lažybos, kuriose žiūrovai gausiai dalyvavo.

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

Psk. Kiseliauskui. Šiame numeryje negalime įdėti ne tik Tamstos monologo „Pirmąjį kartą“, bet ir paties aprašymo „3. dragūnų Geležinio Vilko pulkas“. Pulko šventė rugpiūčio 15 d., o minimus rašinius ir nuotraukas gavome tik rugpiūčio 14 d. „Karys“ turi išeiti ketvirtadienį, t. y. rugpiūčio 17 d., antradienį (VIII. 15) šventė, tad ir „Kario“ nr. vietoj laužyti antradienį, buvo sulaužytas jau pirmadienį (VIII. 14); trečiadieniui liko tik keli puslapiai, skirti kronikai. Ir geriausiai norais Tamstų pageidavimas negali būti patenkintas. Visad reikia siųsti iš anksto, nes vieną numerį išleidus, kitą dieną pradedamas ruošti naujas numeris. Paskutinei dienai paliekama vietos tik kronikai, o ne rašiniams. Tai turėtų įsidėmėti ir kiti bendradarbiai.

Gr. VI. Cemnickui. Eilėraščių netiks. Dar reikia gerokai pasilavinti eilėraščių rašymo srityje.

St. Žalgiriui. Nepasinaudojom, nes straipsnis labai bendro pobūdžio.

L. Vainikonui. Feljetone nėra juoko.

Škirpstui. Per kvailą atvaizdavai feljetone.

Lietuvos kariuomenės savaitinis laikraštis

Kaunas, Miškų g-vė 18, „K A R Y S“ Telef. per Kar. Št. 56

Laidžia

Kar. Št. Spaudos ir Švietimo Skyrius

Redaktorius

Kapitonas Simas Urbonas

Honorarų gauti ir visais kitais reikalais redakcija ir administracija priima ketvirtadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais. Išimtis — atvykusiems iš provincijos.

Prenumerata: puskarininkiams, kareiviams ir moksliviams metams — 5 lt., 6 mėn. — 3 lt., 3 mėn. 2 lt. Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn. — 4 lt., 3 mėn. — 2 lt. Užsienyje, be Latvijos ir Estijos, dvigubai.

Spaudžia „Spindulio“ B-vės sp. Kaune

Kudena Pikčiulienė Ožkabardžių pakluonėm, viena ranka apkabinusi skietą, o kita sąžiningai krapštydama nosį. Ties Vištupiu sustojo. Mirktelėjo. Pritūpė. Išsižiojo. Skėstelėjo rankom, lyg skristi panūdus višta, ir paėmė startą.

— Ū-ū-ū-ū!.. — Paleido sireną. Sijonas, kaip vėliavos vėtroje.

Ibėgusi į priemenę užrakino duris, paklodėm uždangstė langus ir be kvapo krito ant lovos visa drebėdama, kaip devyni epušės lapai.

— Ū-ū-ū-ū..

Pikčiulis pakėlė kairįjį ūsą, pakėlė dešiniąjį, nusispiovė ir sako:

— Ar širšė į uodegą įkando, kad zylioji, kaip dveigė žalmargiukė?

— Ū-ū-ū-ū!..

Pikčiulis abu ūsus nuleido ir dar sykį nusispiovė.

— Iš proto išsikraustė boba!

— Ga-ga galas!

— Lazdos ar nosies galas?

— Svi-i-i-eto galas!

— Šakyk, pagaliau, kokia kvaraba apstojo?

Pikčiulienė apsilaižė, tris sykus nurišo seiles, išpūtė akis ir pradėjo:

— Einu. Žiūriu. Žiūriu! Žiūriu!..

— Na, ką žiūriu?..

— Žiūriu... Dievuliukau tu mano!.. Žiūriu. Ugi krūmas krust, krust ir slenka artyn. Eina didžiausias krūmas, o šaknys kaip šimtakojo kojos — tept, tept... —

Pikčiulis padėjo ant stalo pypkę, susiėmė abiem rankom už pilvo ir kvatoja, kad net voras voratinklyje supas, kaip geroje supuoklėse.

— Vidurdieny sapnuoja boba!..

— Kvailas tu, ot kas! Pati savo akimis mačiau. Eina, net žemė dreba. Lapai blizga, kaip vilko akys... —

Nu-nu-nu ir ką tau sakyt? Nu tik tu pagalvok, — krūmai vaikščiot pradėjo. Išivaizduoju: įeina topolis į trobą, nusiima žalią kepurę ir sako: „Labą dieną, ponas Pikčiuli, labutis, ponai Pikčiulienė!..“

— Nenori — netikėk, bet aš tau sakau, kad ne prieš gerą, ne prieš gerą. Pamatysi, atūš antikristas, atūš!..

Pikčiulis atsikėlė iš užstalės.

— Kad jau taip, tai eime bobut, pažiūrėsime, kaip ten tie ponai krūmai vaikštineja.

— Neisiu.

— Sakau, kad eime! Juk nesuės!

— Bijau.

— Eime!

Išsitempė. Per kiemą eidama Pikčiulienė karmo ausimis ir bailiai dairosi. Ir šneka:

— Na, būdavo, kad žmonės mato dūšes, kad jaujose velniai balius kelia, bet kad jau krūmai pradėjo vaikščioti.

Už klojimo Pikčiulis staiga sustojo.

— Gi iš tikrųjų, po perkūnais, ana ve, mūsų rugių dvi gubos pėsčios į klojimą ateina.

Pikčiulienė tik klestelėjo ir čia pat atsisėdo.

Pikčiulis susimąstė:

— Su prūsu kariavau, visko mačiau, bet kad gubos pačios vaikščiotų... Stačiai velniava. Reikia išaiškinti. Juk nelauksiu, po paraliais, kol visa duonėlė išsivaikščios po visas pasvietes.

Pasidrasinęs eina pasitikti žygiuojančių gubų. Gubos sustojo ir Pikčiulis sustojo. Iš gubų išlindo dvi rudos karviukų galvos:

— Nepyk, dėde, mums reikia maskuotis!

... Ana, ve, mūsų rugių dvi gubos pėsčios į klojimą ateina... —

— Ot, padykėliai, kad jus kur devyni!.. Mat, kodėl krūmai vaikščioja... Juokdamasis grįžta atgal. Tarpdury įstrigusi Pikčiulienės išblyškusi galva. Virš medžių birbia lėktuvas. Pikčiulis sustoja ir šaukia:

— Ei bobut, antikristas atūžia!

Anis

SVIEDININIAI ANEKDOTAI

Į apkasus krūmaisėjo du draugai: Jonas ir Petras. Prieš sviedinys krito

visai netoli jų, abu apversdamas žemėmis.

Stipresnių nervų Jonas tuoj pasikėlė ir bandė eiti, tačiau žiūri — Petras guli nejudėdamas. Jono galvoje kilo klausimas, kas atsitiko su Petru.

— Petrai, ar tu gyvas?..

— O tu?..

— Aš dar gyvas.

— O aš, Joneli, jau ne... —

— Tai kodėl šneki, jei negyvas?

— O kaip manai: ar vėlės nebylės.

Kaip jos danguje susikalbėtų ir giesmes giedotų.

Kartą Dauguvos fronte krito į apkasus šalia dviejų besikalbančių savanorių moksleivių prieš sviedinys. Arčiau kritimo vietos sėdėjusi Antaną gerokai apkurtino, jo galvoje pradėjo viskas sukstis ir akyse skraidyti didžiuliai šviesos kamuoliai. Dar neatsipeikėjęs Antanas išivaizdavo, kad jau žuvęs ir skrendas tarp planetų į dausas.

Draugas Kazys, pastebėjęs apsvaigusį Antaną, pradėjo jį purtinti už pečių.

— Atsargiau, Kazy, kad nesusidurtumėm su kokia planeta! — suriko išsigandęs Antanas. Tuo pat momentu netoli krito kita granata ir Antano akyse prapuolė šviesos kamuoliai. Akys pamatė plikas apkaso sienas, bet sąmonė dar tikrenybės nesuvokė ir gyveno pirmuoju išpūdžiu. Akių nepakeldamas į viršų ir jų neatitraukdamas nuo apkaso sienos, Antanas liūdnei palingavo galva:

— Ar aš nesakiau, Kazy, kad tu su savo išdykavimais ir pats pražūsi, ir kitą pražudysi. Ir dabar, vietoj nuskristi į dausas, prilipome prie kažkokios tuščios ir negyvenamos planetos.

KARINIAI PRIEŽODŽIAI

Blizga, kaip šautuvo vamzdis.

Gardu, kaip žirnių košė.

Juokias, kaip „Kario“ juokus skaitydamas.

Liūdnas, kaip simulantų gavęs „porciją“.

Linksmas, kaip gavęs leidžiamąjį.

Moka, kaip statutą.

Stovi, kaip su šautuvu.

Švarus, kaip nušluotas rajonas.

Sušilęs, kaip su šautuvu stovėdamas.

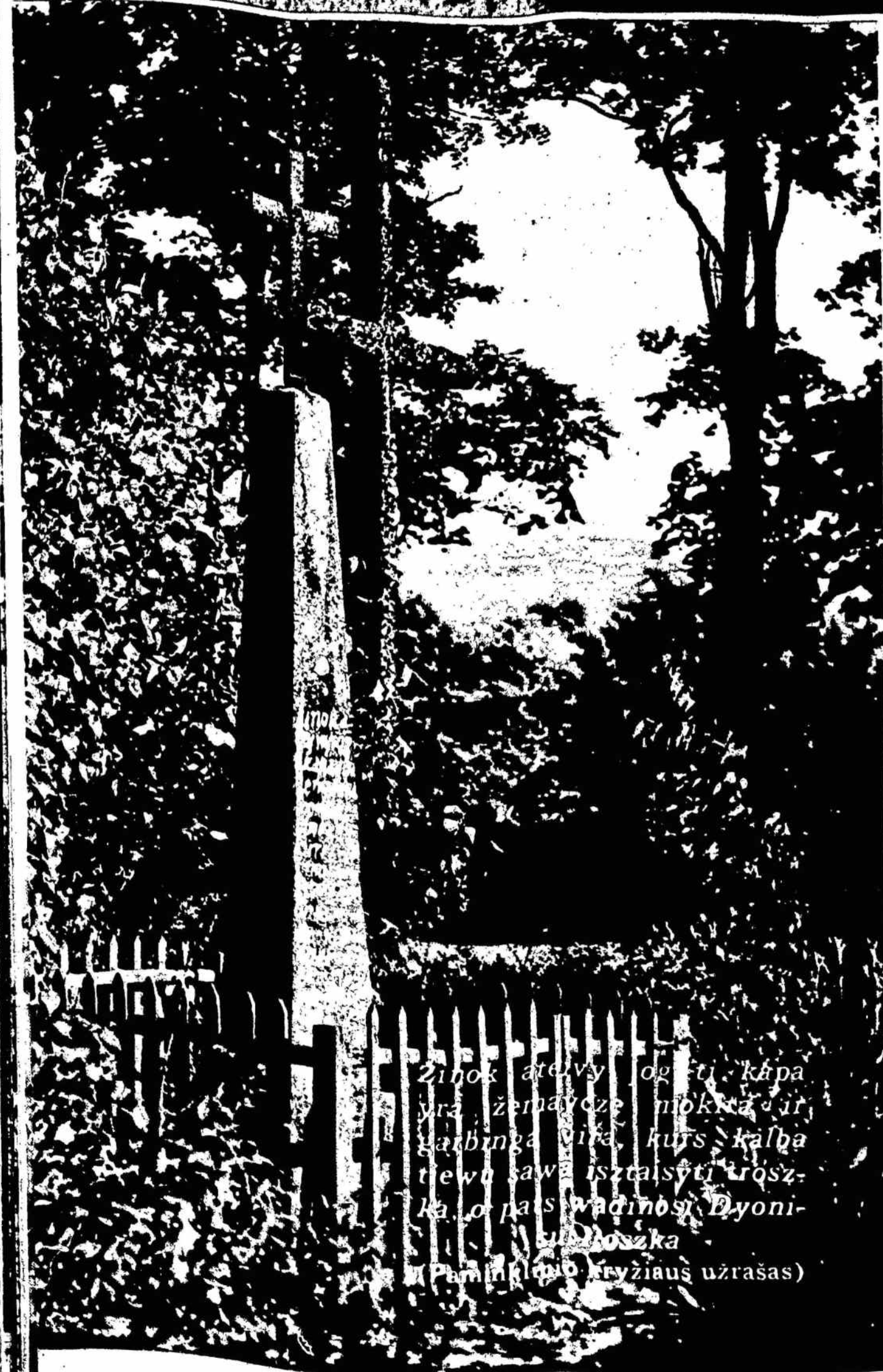
Vt.

„Upės forsavimas“

Žemaičių krašto vaizdai

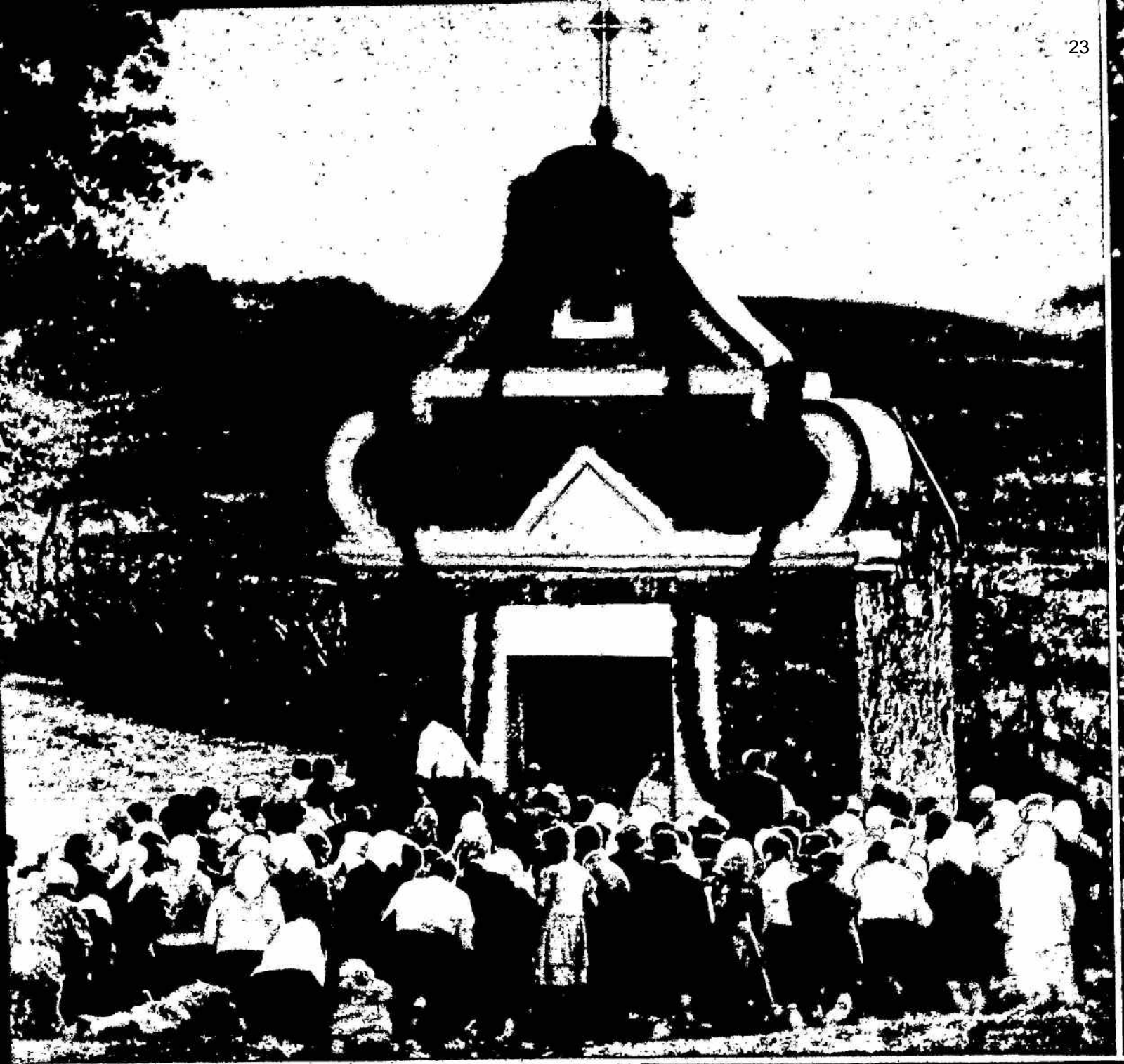

Žinok ateivų, og-ti kapa
yra žemaičiuose mokiniai ir
garbinga vieta, kurį kalba
dėwų sawe isztalsyti rōsz-
ka, or pais wadinosi Dyonis-
suzkoszka
(Paminklo kryžiaus užrašas)

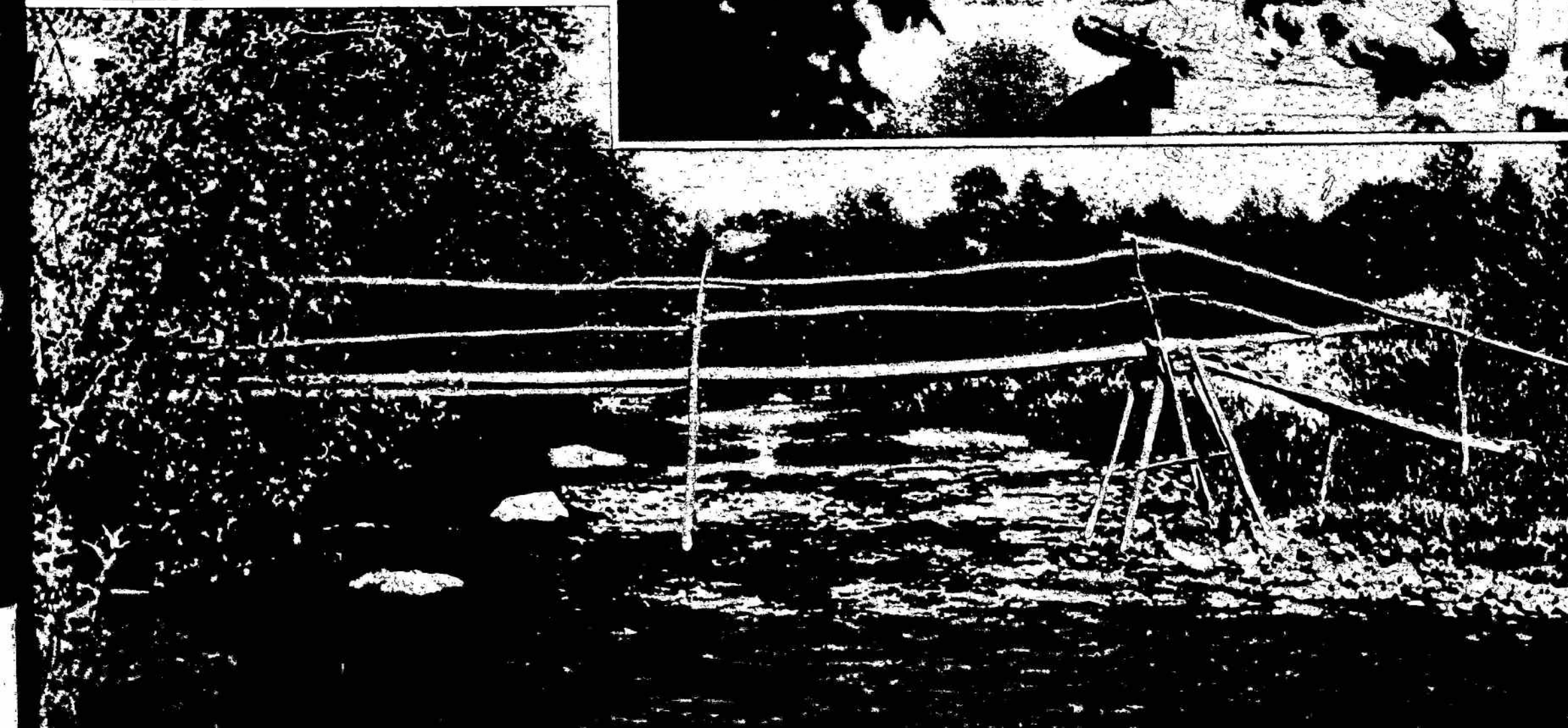
Šiame puslapyje: 1) Lyduvėnų apylinkė, O. Milaševičiaus nuotr.; 2) Kryžius Sedos bažnyčioje, 3) Poeto Dionizo Poškos kapas Kartinėnuose, Dmt. Čibo nuotr.; 4) Prie seno Dambos pylimo (Kurtuvėnų apylinkėje), 5) Žvejyba Bijotės ežere, A. Sadausko nuotr.
Kitame puslapyje: 1) Žemaičių Kalvarijoje, 2) Gražios Dūbysos pakrantės, 3) Senas žemaitis kanklininkas, 4) Paminklas žemaičiui Raseiniuose, Dmt. Čibo nuotr.; 5) Lieptas per Babrungą, O. Milaševičiaus nuotr.; 6) Kryžius-koplytėlė Sedoje, Dmt. Čibo nuotr.

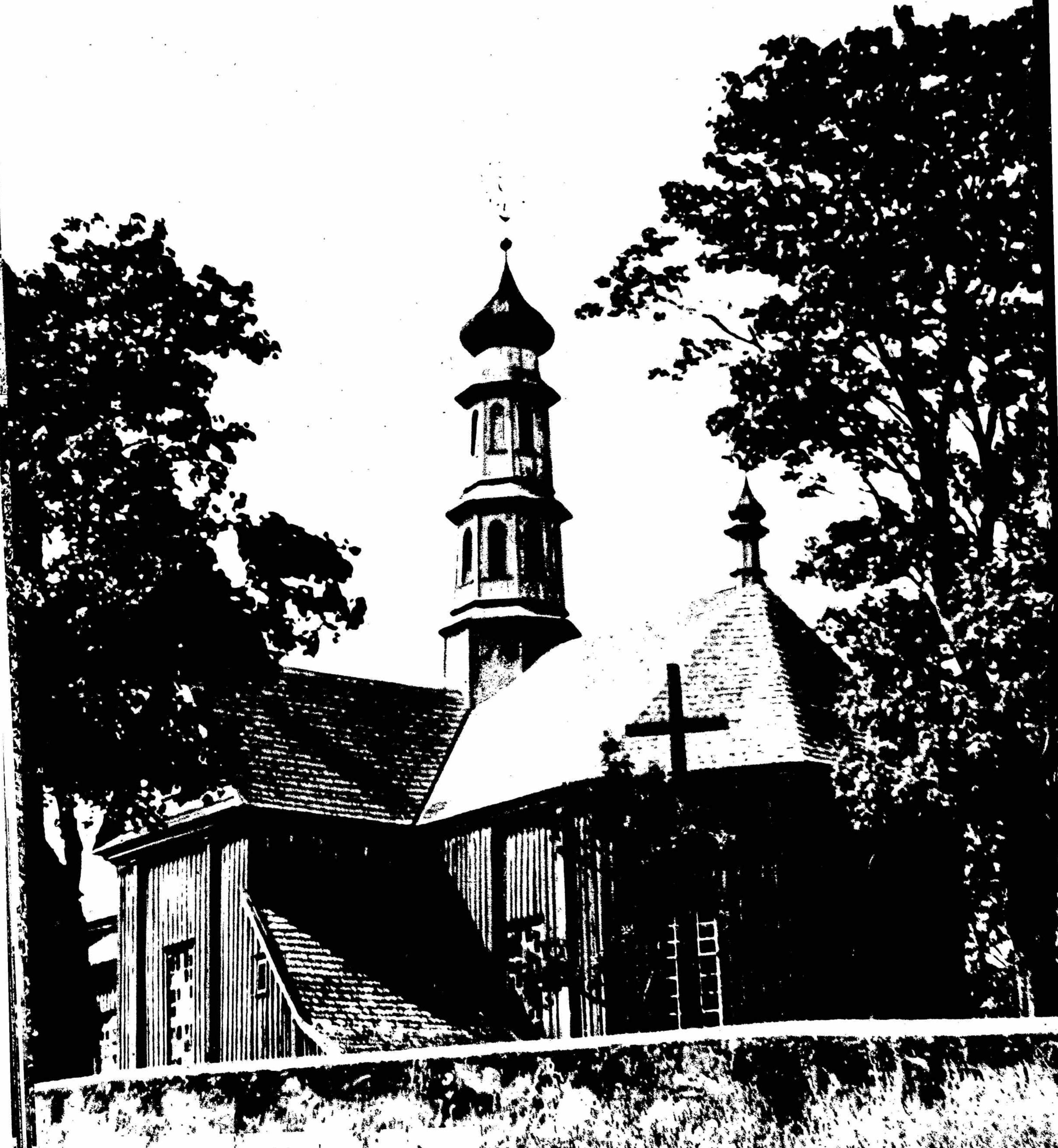

Viršelio 1 psl. — Respublikos Prezidentas A. Smetona savo tėviškėje, A. Naruševičiaus nuotr.; *4 psl.* — Liolių bažnyčia (Žemaitijoje), statyta 1522 m., O. Mišaševičiaus nuotr.

89 39 40 4

„Spindulis” giliaspauē